DE SACRARVM ELECTIONVM IVRE ET NECESSITATE

Ad Eccleſię Gallicanæ redintegrationem.

Auctore G. GENEBRARDO *Aquarum Sextiarum Archiepiſcopo.*

Ad Illuſtriſsimos Cardinales D. Philippum Segam Legatum Placentinum, & D. Nicolaum Peleuæum Rhemenſem Arch. & primum Franciæ Parem.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

Iuxta exemplar
PARISIIS,
Apud SEBASTIANVM NIVELLIVM ſub Ciconiis viâ Iacobæa.
M. D. XCIII.

ILLVSTRISSIMIS S. R. E. CARDINALIBVS D. Philippo Segæ Ep. Placentino, Clementis octaui apud Gallos Legato, & D. Nicolao Peleuæo Arch. Rhemenſ. primo Pari Franciæ.

G. Genebrardus Aquarũ Sextiarum Arch.

QVONIAM ſacer & venerabilis antiſtitum, abbatum, canonicorum, & aliorum ſacerdotum, à pleriſque regni catholicis ci-

uitatibus & prouinciis in hãc vrbem ad comitia deſtinatorum ordo vos pariter rogat, vt regno ſanctas & canonicas Electiones à ſanctiſs. & canonum exactore acerrimo Clemente impetretis, ac cum ipſorum literis ad ſedem apoſtolicam, veſtras coniungatis; tam piis, tam ſalutaribus optatis conſentaneum exiſtimaui, vt ad vos ambos hunc tractatulum, *De ſacrarum electionum iure & neceſſitate, ad eccleſiæ Gallicanæ redintegrationem*, dirigerem. Non eſt quidem dignus (fateor) veſtro ſplendore veſtráque amplitudine; at tamen non eſt indignus, qui

veſtram vtriuſque amplitudinē ad amplificādam ſupremi numinis gloriam interpellet, veſtrum ſplendorem ad illuſtrandam noſtratis eccleſiæ ſquallentem faciem interponat. Agite igitur, clariſſima S. R. E. lumina, hac ſancta occaſione ad ſacrorum vindicias καὶ ἐλευθερώσεις vtimini, nobis de fœdo noſtro ſtatu mærentibus Clementiſſimum patrem exorate. Habetis eum propenſum & beneuolum, qui noſtris infœlicitatibus facile commoueatur qui non modo de tota Catholica ſit valde ſollicitus, verumetiam de Catholicæ quibuſlibet partibus

& membris egregiè merendi materiam ſibi oſtendi vehementer gaudeat.

Si bene Clementem noui, cupit ille mereri,
Omnibus immenſè ſemper de partibus orbis.

Præſtantior Iubileus ab eo in noſtram patriam manare non poteſt, quàm quo leuitarum poſſeſſiones ad Synagogam reuertuntur, & ad priſtinam familiam habitatores terræ ſanctæ redeunt. Cum Romæ eſſem ante quadriennium, & ille Datarij magnique Pœnitentiarij ſummo munere fungeretur, iam totus videbatur compoſitus ad opt.

max. pontificis effigiem, iam totus reſtaurationem omnium locorum & ordinum ſpirabat ac meditabatur. Hãc Palmam ei ſupremus Deus, opinor, deſignabat, vt captiuitate hac pluſquam babylonica 70. annorum noſtratem eccleſiam liberaret. Inſtat enim ſeptuageſimus, ex quo Franciſcus primus, circumſcripto Leone 10. primùm publicas vocationes ſuſtulit, & in ſuas priuatas libidines conuertit. Abſit vt Clemens ſe ſic à laïcis principibus decipi patiatur, ac Leonem illum, cuius memoriæ ne Italici quidem illius temporis ſcriptores pe-

percerunt, æmulari malit, puriora ſpecula Alexandrum 2. Gregorium 7. Victorem 3. Vrbanum 2. Paſcalem 2. Calixtum 2. Hi enim omnes libertatem eccleſiaſticam ab Henricis Impp. per inueſtituras & concordata politica, oppreſſam fortiter vindicarunt, atque effecerunt, vt Germania hodie ſuis electionibus potiatur. Tanta profectò fœlicitate, vt ſi per principes ad cathedras paſtores vocarentur, iamdudum illæ in Lutheranorum & Sacramẽtariorum deprædationem incidiſſent. Vſque adeo iſti inuidè, auarè, ambitiosè Chriſti pa-

trimonio & ſacris opibus inhiant, quas dum virtute, doctrinæ puritate & deligentium ſuffragationibus aſſequi nequeunt, principum libidinibus & ſacrilegiis ſubijcere conantur. Non hæc apud nos noua eſt querimonia, non hæc prima expoſtulatio. Nam à clero in vniuerſis Franciæ conuentibus repetita. Memoria ſanè noſtra in Aurelianenſi ann. 1560. Bleſenſi 1576. Melodunenſi 1580. Pariſienſi 1586. denique ferali illo Bleſenſi 1588. nec tamen propter regum noſtrorum infœlicitatem exaudita, quòd bolum ad religionem captiuandam

deglutiendámque ſuo ſtatui ſuauem & commodum, vt ipſi quidem iudicant, vt probi omnes, & experientia docet, perniciosſum ac exitialem, è faucibus ſibi eripi pati vnquam noluerint. Et eam tamen eſſe iuſtam, immò verò neceſſariam agnouit & libere faſſus eſt 1584. Ioan. Baptiſta Caſtellius Epiſc. Ariminenſis, de ſanctiſſima illa Caroli Card. Borrhomæi ſchola, nuntius Apoſtolicus, cuius nomine ipſe recreor propter viri ſingularem pietatem, tum quia me amabat plurimùm. Is conſpicatus quàm fœdè Vineam Domini in hac re-

gione tanquam ſingularis ferus Henricus 3. depaſceretur, & quantis vulpibus eam committeret, tyranno auſus eſt dicere. Tu es mirabilis ignis Gehennæ ſtructor. Nam vnico momento tres ad Zabulos tranſmittis, Te qui iſtum citra Numinis ſenſum metúmque ad Abbatis munus nominas, Iſtum, quem cernis indignũ, nullôque Eccleſiaſtico initio præditum, & Fiduciarium, quo iſte ſimoniacè ad Titulum in ſua familia conſeruandum vtetur. Deinde nobis prolixè officium ſuum obtulit, apud Gregorium 13. interceſſurus pro diſſol-

uenda iſta Nominationum licentia atque tyrannide. Verum mors eius præmatura nobis collachrymantibus tantam fœlicitatem inuidit, Deo fortaſſe vobis hanc laurum reſeruante. Concilium Tridentinum volumus, recipimus, recipi à noſtris ouibus flagitamus, hortamur, vrgemus, mandamus. At obtinere non poſſumus, quoniam vincimur numero, & perpetuo vincemur, niſi priſtinam electionum recuperemus poteſtatem. Veri paſtores ſunt hìc rariſſimi, quippè in ouile per poſticum, non oſtium ingreſſi, de quibus ſcitè magnus

Leo, *prauo inchoata principio peiorem habitura ſunt finem.* Itaque nullo pacto miramur, ſi tam paucos à catholicis partibus ſtantes hoc in funeſto bello conſpiciamus. Deinde iniquiſsimum videtur vt paſtores noſtris Cleris obtrudantur indigniſsimi, deglubant, crucient, mactent, perdant, pro libito deuorent, aulico ritu dominentur in cleris (hoc enim eſt D. Petri κατακυριεύειν) & interim Capitula, Monaſteria, Collegia, Conuentus alii ſacri, eorum petulantiam & libidinem cogantur tolerare, ſublatis exemptionibus aliiſve priuilegiis ad frænan-

dam luporum licentiam, luxuriam, auaritiam, ambitionem, ſimoniam, ne turpiora enunciem, per Concilia & maximos pontifices, ſapienter inſtitutis atque conceſsis. Quia pluribus iſta proſequi non debeo, apud vos præſertim, qui iſtorũ omnium fontes, rationes, cauſſas liquidiſſimas & compertiſsimas tenetis: ſupereſt, vt tantis malis occurratis, tot peſtibus medicinam inueniatis (Cardinales Illuſtriſsimi) pro veſtra erga Deum immortalẽ charitate, pro veſtro purpurei cardinalatus officio atque inſignibus, pro veſtra erga thronum apo-

ſtolicum obſeruantia, pro veſtra erga ſummum Pontif. auctoritate. Non perſuaſu difficilem, opinor, ſentietis Pontificem. Nam quia primus ſacrarum Electionum à Chriſto inſtitutarum, ab Apoſtolis obſeruatarum, præco fuit Clemens Petri & Pauli Diſcipulus, eorumque in Romana ſede ſucceſſor: ſpero Spiritum ſanctum eas, nobis ante paucos annos ereptas, redditurũ per Clementem, Petri, Pauli & Clementis illius ſucceſſorem, qui tãdem ſingulari Dei erga nos beneficio, eamdem ſedem regit ac moderatur. Ei ſempiternũ decus apud Deum

DE SACRARVM ELECTIONVM IVRE ET NECESSITATE.

Ad Gallicanæ Eccleſiæ redintegrationem.

Cap. 1. *De Nominationibus principum, earumque origine.*

ELectiones eſſe iuris Euangelici, Apoſtolici, Eccleſiaſtici, neceſſarij, ordinarij atque perpetui paulò pòſt ſuo loco, Spiritu Sancto afflante, demonſtrabimus. Nec de eo vnquam quæſtio orta eſt antè Chriſti milleſimum Septuageſimum, dum Catholicam ſedem Gregorius ſeptimus, Germanicum Imperium Henricus quartus, Anglicum Gullielmus Nothus, Francicum Philippus pri- c. 4.

mus, Hiſpanicum Ferdinandus Magnus adminiſtrarent, Illa tempeſtate ad omnia Henrici iſtius Imperatoris ſcelera hoc vnum deeſſe videbatur, quo tanquam inſigniore titulo nobilitaretur, *Primus electionũ ſacrarũ raptor.* Tali dedicatore Nominationũ, vel potius Nundinationum regiarum ad Cathedras Eccleſiaſticas gloriari poſſunt ac debent principes, qui ſibi ſacrilegè, illarum poteſtatem, iúſque contra ius, fas & libertatem Eccleſiaſticam vendicant. Sanè qui Henricum iſtum nouit, facilè intelliget, non niſi ingens & prodigioſum aliquod malum in Religionem & Chriſtianum Imperiũ potuiſſe importare, quem ne Caluinus quidẽ, impiorum alioqui & impietatum profanarum vehemens patronus & Eccleſiaſtici iuris impugnator implacabilis laudare vel excuſare non

potuit. *Homo* (inquit) *leuis & temerarius, nullius conſilij, magnæ audaciæ & vitæ diſſolutæ. Nam cùm Epiſcopatus totius Germaniæ haberet in aula ſua, partim venales, partim prædæ expoſitos, Hildebrandus* (Sic Gregorium 7. ex priore nomine contemptim vocat) *plauſibilem prætextum arripuit, quo ſe vindicaret.* *Cal. lib. 4. Inſtit. c. 11. ſect. 13.*

Semel excitata illa quæſtio tot tantaſque turbas toto occidente peperit, vt orbem Chriſtianum penè perdiderit. Innumeralibus certè crucibus & calamitatibus ſubiecit, quas nimis operoſum eſſet explicare, donec ſuperante Eccleſia & ſe in libertatem priſtinam vendicante, iniuria, víſq; iſtius Imperatoris & ſucceſſoris poſt quinquageſimum annum non modò depulſa eſt, verum

etiam extincta penitus. Statim Tyranno occurſum, reluctatum, & coactis crebris conciliis per vniuerſas Latinas regiones declaratum, tales principum Nominationes nullo modo eſſe in Eccleſia ferendas, eſſe diuino iuri contumelioſas, eſſe ſimoniacas, eſſe hæreticas, eſſe ſacrilegas, eſſe tyrãnicas, eſſe libertati, prærogatiuis cæleſtibus, inſtitutionibus & fundationibus Eccleſiarum contrarias; eſse denique diuinis cenſuris & vi Politica ferroque exterminandas. Gregorius ſeptimus cog. Hildebrandus, Roma in Synodum conuocauit decem & centum Epiſcoporum. [a] In ea Henricus non ſolum fulmine Apoſtolico percuſſus eſt, verum etiam quotquot ab ipſo vel ab alijs laicis reciperent inueſtituram. Sic illud ſæculum iſtiuſmodi Nominationes appellabat. [a] Quod vniuerſè etiam

a *Vincẽtius in ſpeculo lib. 26. c. 82. Crantzius lib 5. hiſt. Sax. c. 6.*

paulò antè Alexander 2. præceſsor pronuntiauerat. Id enim eſse ſimoniam tam in Dante, quàm in Accipiente. His veſtigijs inſiſtens Victor, qui Gregorio ſucceſserat [b] concilium habuit Beneuenti, ac in eo Henricum Imp. & Henrici occaſione cæteros principes laîcos præſumentes deferre ſacerdotia, ſimulque clericos accipientes ſimoniacos declarauit excommunicauitque. [c] Eo enim exemplo tunc allecti principes vbique ferè gentium cœperant ius declarandorum Epiſcoporum & Abbatum ſibi arrogare, cum hactenus partim penes Clerum, partim penes Monachos extitiſſet. [d] Vrbanus 2. Gallus ex Diœceſi Rhemenſi pugnam perſecutus, Gallicano concilio adegit Henricum Sueſſionum Epiſcopum epiſcopatu, quem à Philippo rege receperat, cedere, eumque Ec-

a) Ca. per laicos 16. q. 7.

b) Chronicon Caſsian. lib. 3. c. 71.

c) Polyd. hiſt. Ang. lib. 11. & de Inuent. lib. 4. c. 10.

d) An. 1080. Æmyl. lib. 3.

c] 1094. cleſiæ arbitrio reddere. [c] Sanctionem in Italia renouauit coacto Romæ Concilio, [a] quam deinde anno conſequenti in noſtræ
a) 1095. Matth. Pariſ.
Aluerniæ Claromontano, propter multitudinem Epiſcoporum, Abbatum, Principum, populorum inter Generalia recenſito, rettulit. [b] Secundum quam mox Paſchalis 2. Ludouicum Craſſum Henriciana contra libertatem Gallicanam molientem diris ad ſanitatem reduxit. Inde tandem Henricum cunctos penè principes ſuo exemplo corrumpentem atque ad beneficiorum diſtributiones ineſcantem per Moguntinũ, Colonienſem, Vvormacienſem præſules inſignibus imperatoriis exuit, eáque Henrico filio cum Imperio tradidit. Cúmque poſtea certis artibus Henricus quintus à Paſchali ius aſſignandorum epiſcopatuũ & Monaſteriorum in ſuis ditio-

b) Helmoldus in Chronicis Slauor. c. 32.

nibus impetraſſet, nouæ turbæ exortæ ſunt. Nam non iam VSVRPATIONIS argui poterat Imperator, quòd priuilegio Apoſtolico, cui hodie CONCORDATORVM (inter Franciſcum Regem, & Leonem Pontificem) ſpecioſum nomen inditum eſt, niteretur. Præualuit nihilominus Eccleſiæ authoritas & prima ſententia, ac huiuſmodi CONCORDATA a Concilium Lateranenſe geminum viuente adhuc Paſchali reſcidit, Imperatorem proſcripſit, anathema extendit in reliquos principes, qui deinceps idem tentarent & aggrederentur. Illis annis, vt à Sigeberto proditum eſt, paſſim colligebantur Synodi, vt quicunque per laicam manum Sacerdotia adipiſceretur, cœtu piorum excideret; quibus porrò Conuentio inter Paſchalem & Henricum quintum, qua de nominandis

a) 1112. & 1116. *Platina, Abbas Vſperg. Crãtzius lib. 5. c. 34. & 37.*

Epiſcopis & Abbatibus conceſſum fuerat priuilegium, Simoniaca declarabatur. Necdum tamen hoc Tyrannis ſuperbis, & ambitioſis, cuncta ad ſeſe diuina humanáque trahere conantibus, neque Dei furorem cogitantibus perſuaderi ſatis poterat.

b) *Polyd. lib. 11. Ang.* b Nam Henricus Anglorum Rex à Guillelmo Notho tertius prætento iſto priuilegio vel verius ſacrilegio declarandorum in ſuo regno Antiſtitum vti non deſtitit. Verùm Anſelmus Cantuarienſis libertati Eccleſiæ patrocinans recuſauit eos conſecrare, quos iſti nominauerat, velut *Abortiuos Religionis filios* (ſic enim appellabat) & ſua conſtantia patientiáque extorſit, vt audito Paſchalis iudicio ab huiuſmodi flagitiis abſtineret. Cùm autem cauſaretur de non recipiendo Concilio Lateranenſi & Anſelmi diſciplina, à Paſchali

reſponſum tulit a *Quod te in hac dignitate ſpoliatum conquereris, quam Apoſtolorum Canones & Antiochena Synodus, decreta quoque Romanorum Pontificum, ſub anathematis interdicto, ab omni ſæculari remouent poteſtate, valde miramur. Nemo enim ſpoliatur ea re, qua ſemper extitit nudus, nec eius ſcimus expoliationem, cuius inueſtituram nunquam agnouimus.* Præclarum profectò reſponſum & notatu digniſſimũ. In primis Sæcularem poteſtatem nunquam ante Paſchalis ætatem id eſt, ſalutis anno 1100. (Præfinitè enim illo ſedere cœpit) hac Nominationum dignitate fuiſse conueſtitam; deinde illam Apoſtolorum Canonibus, Antiochena Synodo vetuſtiſſima: decretis Romanorum Pontificum, ſub anathematis interdicto, fuiſse ab- *Ibid. Polyd.*

omni ſæculari poteſtate remotã Nec obſtat quòd Carolus Magnus & aliqui Reges aliquando ea legantur vſi. Nam priuata ſunt facta, de quibus vt de iure non reſpondet Iureconſultus. Certè aliqui impii ante Henricũ quartum illam occuparunt, vt
Sub an. 970 apud græcos NicephorusPhocas.
Zonar.to. 3. & lib. 1. Iuris Orient. Omni, inquit Zonaras, authoritate deſignandi Epiſcopos ſibi vendicata edixit, ne quiſquam iniuſſu ſuo in vllam Eccleſiam mitteretur. Sed fuit nebula celeriter tranſiens, quæ paulo poſt crudeli ipſius cæde per Zimiſcem ſucceſſorem diſſipata eſt. Apud Latinos Otho Nicephorus iſtius tempore, vt cuius priuignam Theophaniam filio ſuo in matrimonium ambiuerit, & fortaſſis exemplo, certè ſathanæ variis locis, varios Impp. afflantis ſpiritu. Verum is non ſimpliciter nominabat, ſed operam tantùm dabat,

vt ab Eccleſiaſticis ſuffragium facturis, ipſe in conſilium vel iudicium adhiberetur. Atque ita Landouardus Mudenſis Epiſcopus, primus inter omnes Anteceſsores ſuos inueſtituram (vt loquebantur) & regalia de eius manu in ſuum dedecus & infortunium ſuſcepiſse fertur. Apud Anglos, quamquam id tempeſtate recentiore, exemplo iſtius Henrici Imperatoris Guillelmus ſecundum carnem & Spiritum Nothus regni Anglici inuaſor, verùm per vim & tyrannicè, eique in faciem reſiſtentibus probis. Quocircà eum Pontificium ditiſſimum ſibi offerentem Guitmundus Auerſanus cum probro repulit, negauitque ſe ab eo recepturum, quem excommunicatum intelligeret, Principes enim non poſse ſine electione canonica Dominico gregi paſtores tuta conſcientia, & ſaluis Ca-

Crantzius li. 3 Metrop. c. 33.

Eccl. hiſt. li.5.c.17.

nonum cenſuris imponere. Extat Guitmundi epiſtola apud Rodericum Vitalem. Quantum ad pios Carolus Magnus, cui primum id licuiſse legitur, non vſurpauit, ſed priuilegio ſibi ab Hadriano gratioſè conceſso habuit. Priuilegium erat perſonale, non regale gentiléve, temporarium, non perpetuum; neque perpetuò duraturum, neq; in exemplum deinceps abiturum. Itaque vſus eſt eo parcius, & paſtores poſt eius mortem creati ſunt more conſueto. Singulariter enim pro illa duntaxat vice robur habuit, ob principis erga Sedem Apoſtolicam meritum extraordinarium, ſingularémque virtutem cui tuto & ad tempus tanta, tamque diuina poteſtas, non reclamante clero, committi poterat. Eo verò priuilegio aut nō fuiſse vſum, aut rariùs, ex ipſi⁹ cōſtitutione liquet.

Hadrianus diſt.63. an 773.

Anſegiſus.

Epiſcopi per electionem Cleri &

populi ſecundum ſtatuta Canonum de propria Diœceſi, remota perſonarum acceptione & munerum, & ob vitæ meritum, & ob ſapientiæ donum eligantur, vt & exemplo & verbo ſibi ſubiectis vſquequaque prodeſſe valeant. Quam conſtitutionem Ludouicus filius cog. Pius non modò totidem verbis renouauit, verumetiam propria tabella iuri Nominationum patri ab Hadriano conceſſarum renuntiauit. & electiones Clero retribuit. Incipit, EGO LVDOVICVS, apud Gratianum & Anſegiſum. Piorum Principum alij priuilegium Paſtores creandi & inſtituendi ſibi aliquando, meritis iuſtíſque cauſis, oblatum penitus repudiare maluerunt. Inter eos primas tenet Ludouicus nonus, qui Sancti elogium propter pietatem & virtutes meruit, Cum enim de eo di-

C. Sacrorum canonum diſt. 63.

Gratian. diſt. 92.

ploma pontificium Legatus Romæ rediens attuliſset, *Quod mea* (inquit) *negotia ſtrenuè obieris laudo. Quod mihi à Pontifice munus hoc attuleris non probo. Intelligo enim quanto cum periculo animæ meæ & regni id ſuſciperem. Ac protinus diploma in ignem coniecit.* Cui quadrat, quod cupientibus, vt ſe Sacerdotiorum ſaltem aliquorum collationibus immiſceret, ſolebat reſpondere, *Sat mihi eſt coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam ſpiritualibus, rationem reddere.* Diuiniſſimè profectò. Nam hanc facultatem ſi ſemel in ſuam aulam intuliſſet, deinceps ſeruare ſtuduiſſent ſucceſſores, nec illam magis Eccleſiæ reſtituiſſent, quàm Synagogæ antiquam libertatem Pharao, cui fruſtrà canebat Moſes; Redde populum Domini

Broimardus Cançell. in eius vita.

In virga directionis pag. 32.

Pharao, Hæc dicit Dominus, Dimitte filium meum Iſraël, vt ſeruiat mihi: Sine populum meum, vt ſacrificet mihi liberè in deſerto. Adeò ſemper præcedentium honorum atque opum, potiùs quàm morum tenax eſt poſteritas. Sed ad noſtros infauſti ominis & nominis Henricos Impp. reuertamur. Calixtus 2. in Concilio Rhemenſi Henricum quintum quarti malorum iſtorum fontis filium ius inueſtituræ per fraudem à Paſchali ſibi quæſitum tueri cupientem, diris Apoſtolicis fregit, adegitque, illud vt planè deſereret & Clero ſimpliciter reſtitueret. Literæ renunciationis ſic inci-piũt apud Abbatem Vſpergẽſem, *In nomine S. Trinitatis & indiuiduæ. Ego Henricus Dei gratia Romanorum Imperator, Auguſtus, pro amore Dei & ſanctæ Romanæ eccleſiæ, ac Domini Pa-*

Exod. 4. & 5.

Platina.

In Chronico Hirſaug.

pæ Calixti, & pro remedio animæ meæ, dimitto Deo & SS. Apoſtolis Petro & Paulo, ſanctæque Eccleſiæ Catholicæ omnem inueſtituram, & concedo in omnibus Eccleſijs canonicam fieri electionem & liberã. cõſecrationem. Quantum Germania deuincta es Romanis Pontificibus; Quantum eos parentum patronorúmque loco colere debes, à quibus ſacrorum tuorum religionem contra impios, Sacerdotiorum dignitatem contra profanos, libertatem contra Tyrannos, ſecuritatem contra honorum opúmque hoſtes fortiter defenſam animaduertis; Nam niſi tuam in Spiritualibus authoritatem contra iſtos generosè defendiſſent, nunc non gauderes antiquis priſtinîſque inſtitutis, ſed captiuam, ſeruitute afflictam, ſub iugo profano gementem haberes, vt nos miſeri infœli-

céſque Galli, Eccleſiam, ac aquam tuam, obſtupeſcente Hieremia, pecuniis bibere, ligna tua pretio tibi comparare cogereris. Benedictus Deus, qui fœliciter omnia in tuam ſalutem & dignitatem vertit, qui prouidentiſſimè futuris inte hæreſibus ad hunc modum proſpexit, ne per Nominationes factionéſque Principum, Sacerdótia, quæ habes ampliſſima & religioſiſſima, in manus Lutheranorum, Caluinitatúmque tandem aliquando delaberentur. Nam poſt annos plus minus quinquaginta, ex quo inter Gregorium ſeptimum & Henricum quartum ingens diſcordia emerſerat, vniuerſum penè Occidentem bellis tum externis, tum internis depaſta, pax inter Eccleſiam & Imperium facta eſt, ea lege, vt in publicis Vvormacenſibus comitiis, electionibus Imperator cederet, tibique eas liberas ſineret. Cui

Lam. 5.

Tyrius belli lib. 1. c. 13.
Pandulphus.
Piſanus in vita Calixti.

iudicio reliqui poſteà Principes acquieuerunt, ac certatim prætentis iſtis iuribus, veriùs autem iniuriis, renuntiarunt. Inter cæteros Hungariæ & Angliæ reges. Franciæ, non adiicio, quoniam hi perpetuò non ſolùm abhorruerunt ab iſtiuſmodi Sacrorũ profanationibus, verumetiam Pontificibus ſe coniunxerunt ad libertatem authoritatémque Cleri tuendam, tanta vi, tam incredibili animorum contentione, vt pro eo tamquam pro Religione bella grauiſſima ſuſcipere non dubitarint aduerſus aliarum nationum Reges, præſertim Imperatores Germanicos, illoſque ad audiendam Eccleſiam ſuis armis & potentia compellere. Quin nec vllis Tyrannorum externorum exemplis, vllis priuatorum commodorum ineſcationibus, adduci vnquam ante Franciſcum potuerunt, vt in eo apertam vim Clero

Mart. Capell. Polyd. lib. 11. Aug.

Franci Reges defenſiones electionum.

Platina.

afferrent, etiam quando propria ipſorum lucra id poſtulare videbantur. Quare & Salutis 1160. Petrus Longobardus cognomento Magiſter ſententiarũ, ſalutatus eſt Epiſcopus Pariſienſis, nullas turbas ciente Philippo Eccleſiæ Archidiacono, Ludouici Regis fratre, qui alioqui à dimidia canonicorum parte lectus fuerat. Tam piæ cauſæ & inſtitutis non defuerunt Franciæ Epiſcopi. Trecis conuenerunt, Philippo primo regnante, & Rhemis fauente Ludouico Craſſo, contra Henricum quintum: vt laici collatores ab Eccleſia proſcripti decernerentur. Quod totidem verbis ſanctè decretum eſt & executioni mandatum ſeriò adeò & cõſtanter, vt ad amplexandam pragmaticam ſanctionem in Cõcilio Baſilienſi deinceps editam, omnium promptum fuerit ſtudium ac voluntas. Quoniam enim Electionibus ab ini-

Æmyl. in Ludou. Iuniore.

An. 1109. Nangiar. 1119.

tio in Gallia receptis vſurpatiſque congruebat, à Carolo ſeptimo, & vniuerſis regni ordinibus apud Biturigas 1438. probata eſt, moxque in Senatu Pariſienſi 3. Idus Iulij publicata, vt quod anteà maiorum traditione, moribus, inſtitutis ſeruabamus, iam literis, ſcriptiſque conſignatum teneremus. Non diſputo, an illi omnia conſentiant ſanctæ Ro. Eccleſiæ normis & iuribus, annon meritò Eugenius quartus, Nicolaus 5. Calixtus 3. Pius 2. eam improbarint, annon aliqua habeat emollienda, & ad æquitatis ſuauiorem regulam dirigenda. Tantùm aio partem illam, quæ Electiones ſtabilit, firmátque, eſſe ſanctiſſimam, diuiniſſimam, prorſus in Gallia noſtra renouandam, reuocandam, & ſanctiſſimis Patrum ſanctionibus reſtituendam: ſi Eccleſiam in ea ſaluam, à fœdis profaniſque ruinis tutam ac libe-

ratam volumus. Obtineant modò καὶ ἐκρατέιτω τὰ ἀρχαῖα ſedis Apoſtolicæ vt Niceni patres dixêre, quæ illa parum ſcitè ſanctéque miſſa faciebat. Nempe Electio Electum ad Pontificem tranſmittat, Electus à Pontifice confirmationem canonicam aſſequatur, præſtet denique vniuerſa, quæ Canonum ſancta diſciplina, iure & vſu legitimo ſummis Pontificibus, eorúmque ſacro Senatui debentur. Vigeat Nicenus peruetuſtus Canon docens Romano pontificiam ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ab ipſo principio, haud dubiè Apoſtolico, hanc fuiſſe conſuetudinem, vt haberet ſingularem poteſtatem in prouincias Occidentis & ipſorum Epiſcopis peculiari quadam ratione præeſſet. Quis enim debeat dubitare eos eſſe tam antiquis legibus agnoſcendos, adeundos, de Eccleſiarum ſubſtantia honorandos, cum etiam veteris *Can. 6.*

Nouell. Conſt. 115. apud Iulianum Patr.

legis inſtituto populum Leuitæ, Leuitas ſummi ſacerdotes decumarent? Ac eis præſtanda: quæ antiquiſſimorum Romanorum Pontificum & Imperatorum ætate præſtabantur, vt recens Electi & conſecrati Epiſcopi ſummo Pontifici, cæteríſque quatuor ſummis Patriarchis Conſtantinopolitano, Alexandrino, Theopolitano, id eſt, Antiocheno, & Hieroſolymitano tributa, iuxta redituum proportionem, penderent, quæ temporis progreſſu Annatarum nomen ſortita ſunt, tunc verô Cathedratica vocabantur. Sic enim in Nouellis Iuſtinianeis his verbis, multôque pluribus legimus. Verùm de hoc aliàs, quo conſtituto honos, officium, obſequium Apoſtolico Throno debitum prolixè cumulatéque præſtabitur & ſimul vigebit Pragmaticæ illa Canonica diſciplina, per quam perficiebantur noſtris ca-

thedris viri cùm literarum laude celebres, tùm vitæ ſanctitate conſpicui, quales nullos adhuc nobis exhibuit, ſed nec proprio motu exhibere poſſit ſpuria iſta Nominationum Regiarum via,

Inuecta iratis ſuperis, geniôque ſiniſtro.

Cum florente Pragmatica plerique ob ſingularem ſanctimoniam & auream caſtitatem fato functi miraculis claruerint, exempli gratia Michaël Andegauenſis Epiſcopus, alter Pictauenſis, tertius Arelatenſis Archiepiſcopus, alijque complures. Inde Francorum regnum benedictionibus cæleſtibus affluxerit, Hæreticos in ſuo ſinu non viderit, rerum omnium copia & vbertate redundarit, proſperiore fortuna vſum fuerit, tanta denique fœlicitate vt Aquitania & Normania prouinciæ ampliſſimæ atque

Pictauenſis.

ditiſſimæ ſceptri Francici hoſtes ſempiternos Anglos diuiniſſimè euomuerint, ac vltra barbarum mare expulerint. Quapropter Palladium Franciæ ſemper habita fuit & nominata, cúmque de ea abroganda inter coruos aulicos fauore Regum opibus Eccleſiæ inhiantes, agitaretur, Chriſti 1461. & Ludouicus vndecimus, Galliæ certè Tyrannus, non Rex, hoc in primis cuperet, datis literis Turonis, regni ſui primo 27. Nouembris, fortiter Senatus Pariſienſis reſtitit, defenſionem pro ea Tyranno obtulit, eiuſque ſtudijs & conatibus oppoſuit. Nebula ſic diſſipata lux ſplendorque Eccleſiæ permanauit ad annum 1516. quo Franciſcus Rex Electiones ad ſe rapuit penitus, ſcelus in ſuam gentem inferés, quod non potuit expiari, niſi totius poſteritatis eius prodigioſo interitu atque pernicie.

Budæus.

Gagu. lib. 10.

Cap. 2. de proprijs Nominationum notis ac fructibus.

FRanciſcus ergo ſublatis Electionibus nominationes induxit, id eſt, peſtem certiſſimam in Regnum vniuerſum, priuatim verò in ſuam familiam. Nam profectò Nominationes Principum ſunt hæreſis Henriciana, ſunt hæreſis Simoniaca, à tot Concilijs & Romanis Pontificibus perenni quinquaginta annorum tractu ſub his nominibus damnata, vt ſuprà oſtenſum eſt. *Abbas Vſpergenſ. Naucl. vol. 2. generat. 30*

2.

Sunt execratio Apoſtolica, his Græcis verbis expreſſa, εἰ τίς ἐπίσκοπος κοσμικοῖς. ἄρχουσι χρησάμενος δι' αὐτῶν ἐγκρατὴς ἐκκλησίας γένηται καθαιρείσθω καὶ ἀφοριζέσθω, καὶ οἱ κοινωνοῦντες αὐτῷ πάντες. *Can. Apoſt. 30.* Quam renouarunt & ſecutæ ſunt innumerabiles Synodi. Inter eas Lateranenſis ſub Innocentio III. Quiſquis electioni de ſe factæ

per ſæcularis poteſtatis abuſum, conſentire præſumpſerit contra Canonum libertatem, electionis commodo careat & ineligibilis fiat.

3.

Sunt profana nouitas, quales vitandas Apoſtolus præcipit, contra Eccleſiaſticum ius importata per Imperatorum Germanicorum ſceleſtiſſimum Henricum, tentata per Græcorum contaminatiſſimum Nicephorum Phocam, diuinitus perpetuo vnius carcere, ſæua alterius cæde vindicata.

4.

Sunt ſacrilegium multiplex: Sacrilegum eſt pias fundationes interuertere, Fidelium vota & oblationes aliò transferre, in piorum teſtamenta irrumpere, aliter extremam Sanctorum voluntatem exequi quàm ipſi teſtamento cauerint. Iam qui de-

dicarunt Eccleſias,qui dotarunt Monaſteria,ea lege dedicarunt, dotarúntque illic vt in perpetuũ vigeret diſciplina Eccleſiaſtica atque Monaſtica, vt leges à D. Benedicto & aliis Ordinum Auctoribus poſitæ ad conſummationem vſque ſæculi ſeruarentur. Inter quas potiſſima eſt Abbatum & præſulum electio. Iſtud violare eſt terminos à patribus poſitos, diſerta Scripturæ deteſtatione transgredi, eſt peccare in diuini iuris non contemnendam partem. Sanctarum enim fundationum præſtatio de iure diuino eſt,, cum illæ numerentur in votis,de quibus ſcriptura toties, Quod votum fuerit redde,ac in Anathematis de quibus eadem ſæpius, Quicquid ſemel fuerit Domino conſecratnm, *Leu. 27.* Sanctum Sanctorum erit Domino & mutari non poterit. *Leu. 27.* Hinc illa ad Principes Ezechielis ſta- *Ezec, 46.*

tum populi Chriſtiani deſcribentis Apoſtrophe, Ne depopulamini vltra Principes populum meum, ſed terram relinquatis domui Iſraël ſecundum ritus ſuos. Hæc dicit Dominus Deus. Sufficiat vobis Principes Iſraël, iniquitatem & violentiam intermittite, iudicium & iuſtitiam facite, Separate confinia veſtra à populo meo, ait Dominus Deus. Sacrilegum præterea eſt authoritatem quam Dominus non dedit ſibi vendicare. Sacrilegum contra Dei ordinationem laicum ſiue principem ſiue Magiſtratum ſibi arrogare Cleri partes atque officium. Sacrilegum contrectare rem ſacratam inuitis Dominis. Domini Sacrarum Electionum legitimi ſunt Eccleſiaſtici, quibus inuitis ſibi iſtas rapuit Franciſcus. Nam frem ente

Til. in Chronic. Clero, inquit Tilius repugnante populo, appellante Pariſienſi

vniuerſitate, prouocante Senatu, gementibus cunctis probis doctiſque. Adde eſſe profanius ſceleratiúſque Laicos ſibi poteſtatem aſſumere vocandi ad Miniſteria Eccleſiaſtica, quàm cum Saule ſacrificare, non expectato Samuele, quàm cum Oza extendere manum ſuam ad Arcam & tenere eam, quàm cum Hieroboam rege Iſraël renunciare Sacerdotes Moſaicos, de populi extremis, qui non erant de filijs Leui, quàm cum Ozia rege Iuda capere Thuribulum & conari adolere incenſum ſuper altare Thymiamatis, quàm cum Gedeone iudice ex auro, purpura & ornamentis Madianiticis conficere ſacrum Ephod, & ponere in profana ſua familia. Hoc enim eſt facinus Dathan & Abirom laicorum Principum de tribu Ruben, qui ſuſceperant Chore pontificem creare, Creationem

1. Reg. 13. *2. Reg. 6.* *3. Reg. 12.* *4. Reg. 15.* *Iud. 8.* *Num. 16.*

Nominationes principum, sũt nominationes Datham & Abirom ad Pontificatum Moſaicum.

Moſi paſtori Eccleſiaſtico & legitimo adimere. Ex quo acerbius & prodigioſius quàm ſuperiores à Domino puniti ſunt. Si conſueta hominum morte (inquit Moſes) interierint & viſitati fuerint plaga, qua cæteri viſitari ſolent, non miſit me Dominus. Sin rem nouam fecerit Dominus vt aperiens terra os ſuum, deglutiat eos & omnia, quæ ad illos pertinent, ſcietis quòd blaſphemauerint dominum.

¶.

Via ad ſtabiliendam hæreſin Anglicanam & conſtituendos Reges, Eccleſiæ Gallicanæ capita, atque hæreditariò poſſidendum Sanctuarium Domini. Indé enim flagitioſæ iſtæ voces acribus flammis caſtigãdæ manarũt.

Duarenus li. 3. de Eccl. miniſt. c. 11.

Regalium ius non ſolum conſiſtit in diſtributione Beneficiorum, ſed etiam in perceptione fructuum.

Nam Princeps, quamdiu vacat Epiſcopatus ſedes, prædiorum omnium adminiſtrationem ſuſcipit, iiſque arbitrio ſuo vtitur ac fruitur. Sed nec hic impietatis ſubſiſtũt, vlterius enim progreſſi, ne ordinationem quidem Clericorum ſiue χειροτονίαν purè Sacramentalem, ſpiritualem, myſticam iuri poteſtatiue Eccleſiæ ſimpliciter ſinunt, vt qui illam non præbeant Epiſcopis, *niſi ex benignitate Regia.* Verba iſtorum ſunt: *In Regalibus exercendis Rex Francorum pro ſua benignitate* (audis) *nullo modo ſeſe miſcet ordinationibus Clericorum, nec vllas ibi partes vſurpat aduerſus Epiſcopos.* Cuiuſmodi aſſertio è ſpiritu hæretico proficiſcitur. Illa quippe eſt, quam duobus libris aduerſus capita diſputationis Lipſicæ An-

Duar. ibid.

functioni, cùm Apoſtolus eam ſibi tribuat, non populo. Reſuſcita gratiam Dei, quæ in te eſt; per impoſitionem manuum mearum. Nec vacant patronis, qui dum ſe egregiè Catholicos cenſeri volunt, vel priuilegia exigua ſemel Tyrannis conceſſa, aut tolerata, in iura regalia primùm transforment, deinde ad pontificia omnia munera extendant; vt iam apud eos;

Planè idem ſit rex hominũ Chriſtique ſacerdos.

Amputandæ à radice impietatis modus nullus ocurrit promptior, neque compendioſior, quàm vt in hoc interregno, in hac rerum perturbatione pontifex Concordata reſcindat, Eccleſiam Gallicanam liberam, & ab Alienorum præſumptionibus ſecuram eſſe iubeat, Eccleſiaſticis Canonibus vtentem, ve-

tuſtis ſuis legibus & ſanctionibus viuentem velit, priſtinis iuribus & ritibus reſtituat, è captiuitate hac pluſquàm Babylonica ſeptuaginta prope annorum eruat ac liberet. Inſtat enim ſeptuageſimus annus, ex quo illa antiquitatis veteribus inſtitutis, duriſisma Nominationum ſeruitute premitur & fatiſcit. Lamentantis denique pro CHRISTI ciuitate vatis miſereatur *Verſa eſt hæreditas noſtra ad alienos.* Alienos enim ſiue

Hebræi etiam vocant populi partem à Leuitica diſtinctam, quos Laicos appellamus, vt duriore vocabulo Pagani profanos καὶ βεβήλους.

Exod. 29. v. 13. Leuit. 21. v. 10. 12. 13, 6.

Via ad minuenda iura & auctoritatem Apoſtolicæ ſedis. Nam Nominati paulo Aulicis chariores aut Principibus notiores non ſolent curare de ſummi Pontificis confirmatione, dum-

per œconomatus Regios ac alias fraudes aulicis notas opibus Epiſcopatuum & Cœnobiorum liberè, tutò, minori labore & ſumptu frui poſſunt. Quãobrem non immeritò neque tenere Cardinalis Gondius in Vrbem, nouiſſimam profectionem adornauit, apud Pontificem conqueſturus & cum ſtomacho rationem redditurus de quadraginta Epiſcopatibus vacantibus, deque cætero deplorato totius Eccleſiæ Gallicanæ ſtatu. Certo nouit, vt in aula diutiſſimè verſatus, & propè educatus, iſtorum omnium artes, cauſas, atque rationes, vt illas poſſit clarè Pontifici explicare & ad prouidendum diligenter extimulare, ſi modo Clemens Reformationis tantopere ſtudioſus & ad eam concitatiſſimè currens, ſtimulis indiget. Iſti autem numero ab eo tempore tres quàtuorve ſiue vacantes ſiue profa-

nis deuotos aſcriptoſque adiicere poterit, præter innumera Monaſteria mulieribus addicta, militibus, coniugibus, Epicureis aliiſque nullo Sacrorum initio, nullo Eccleſiaſtico charactere, niſi fortaſſe Tonſura, inſignitis.

7

Via ad Simonias, & Fiducias. Princeps enim ſolet Sacroſanctas poteſtates præmii, mercedis, dotis, fauoris, officii cuiuſcũque, recti prauique nomine diſtribuere, immò verò obtrudere, ſuis Antinois, Epicureis, Gnathonibus, voluptatum & exactionũ inuentoribus, lenonibus, meretricibus, creditoribus; ne addam Atheos, hæreticos Terræfilios obſcuriſſimos & abiectiſſimos, quos neque Generis nobilitas, neque virtus, neque doctrina, neq; vlli pro Chriſto & Eccleſia labores nobilitant; ſed vel laſciua poëſis & Rythmi, vel conſilia ſcelerata

re-

regnóque peſtilentia, vel officia flagitioſa, vel vitæ turpitudo commendat. Earum autem cum Canonicum titulum ex iurium impedimentis tutò ſuſcipere nequeant, partim vendere, partim Fiduciarijs committere, partim per Oeconomos abſumere coguntur: ſicque nobis de cœlo furorem & indignationem & immiſſiones per Angelos malos eliciunt. Non mirum igitur ſi tot in numerato habeamus fiduciarios, tot vanis, turpibus, prauis obſequijs eò prouectos. Tot Fœminas Dotis nomine per Monaſteria maritis collocatas. Tam paucos Atheiſmi vel Hæreſis, vel Epicureiſmi ſuſpitione vacuos. Tam paucos, qui ſe ſerio purgare queant de Simonia, ſiue à Manu, ſiue à Lingua, ſiue ab obſequio. Totuplex enim Simoniæ labes à Theologis & ſcriptoribus de Officijs, ſiue caſibus conſcientiæ ſtatuitur.

8.

Via ad effrænem Polygamiam à tot patribus damnatam, à tot Concilijs, ſeorſum Tridentino cum deteſtatione improbatam. Effuſam dico Sacerdotiorum patibilium ſimul & impatibilium coacernationem. Heterogeneam Regularium & Irregularium permixtionem, immoderatam & inexplebilem Pinnaculorum ſeu Paſtophoriorum multitudinem, quæ alia aliis ſuperpoſita ventrem faciunt, ſeque tandem mutuo ſubuertunt, ac fœdas tum Spirituarias, tum temporarias parietinas generant. Addo grauem illam præuaricationem in vetuſtum Canonem à S. S. Nicenis patribus conſectratum REGVLARIA REGVLARIBVS, SÆCVLARIA SÆCVLARIBVS, qui per vniuerſas Orientis, Septentrionis, Meridiei Eccleſias huc vſque viget, piè inuiolatéque conſeruatur, & in

exemplari Arabico Niceni Concilij quinquageſimo quarto loco recenſetur, in ſola Latina periit atque extinctus eſt,quæ illum tamen conſtantius pro ſua in reliquas omnes authoritate, & principatu colere,ac tandiu duraturas hæreſes, impietatêſque quamdiu Commendæ durabunt, cernere debebat.

9.

Via ad profanandam Eccleſiam, ſacrilegijs opplendam, in perpetuum captiuandam, dum Paſtores ab iſtis creati, dicantur & ſunt PROCERVM CREATVRÆ, dum ſunt parati ad quodlibet obſequium, adulationem, aſſenſum, prædiorum & rerum Eccleſiaſticarum diſtractionem, alienationem, dimidiationem, decimationem, &c. Dum ſunt proiecti ad omnem diſſimulationem iniuriarum Chriſti ouilibus illatarum, canes muti, non audentes latrare, bouem cum Demoſthene in lin-

2. Timo. 4. gua habentes, contra præcepta Apoſtoli; Prædica verbum, inſta opportunè, importunè. Argue, obſecra, increpa cum omni patientia & doctrina. Increpa illos
Tit. 1. duriter, vt ſani ſint in fide, nec attendant Iudaicis fabulis & mandatis hæreticorum auerſantium ſe
Eſ. 1. à veritate. Contra vociferationes propheticas, Audite verbum Domini Principes Sodomorum, percipite auribus legem Dei veſtri
Ezech. 21. populus Gomorrhæ. Tu autem prophane, impie dux Iſraël, cuius veniet dies tempore iniquitatis præfinita. Contra poteſtatem ſibi diuinitus creditam, quam non audent in Creatores ſuos exerere, cenſuris ſæuiendo, ad officium vſu cœleſtium Clauium cogendo, Ambroſium, Chryſoſtomum, Germanum, Stephanum, Epiſcopos Pariſienſes imitãdo, denique cau-
Baſil. ſam iuſti gemitus S.S. Baſilii Me-
Epiſt. 69. letii, Euſebii apud Italiæ & Galliæ

Epiſcopos vitando. *Canonum exacta obſeruatio peſſum iuit, multa peccandi libertas patet. Nam qui fauore humano ad Pontificium peruenerunt, eodem ipſo fauoris gratiam implent. Iuſtum iudicium perijt, quiſque cordis ſuo deſiderio ambulat, malicia immodica, populi immorigeri, præfecti non liberè loquuntur. Qui enim per homines ſibiipſis poteſtatem acquiſiuerunt ſerui ſunt eorum, quorum fauore adiuti ſunt. Euerſæ ſunt pietatis doctrinæ confuſa ſolutáque pietatis vincula; Dominandi libido, eorum qui non timent dominum, præfecturas inuaſit, & in propatulo, præmium impietatis præfatura propoſita eſt. Qui in grauiorem blaſphemiam relapſus eſt, in populi epiſcopatu præ aliis deligitur. Perit grauitas Pontificum. Paſtores cum*

ſcientia gregem domini dereliquerunt, dum præfecti diſtributiones pauperem in proprios vſus donáque ſemper inſumunt. Et hac rident infideles, imbecilles fluctuant, fides in ambiguo eſt, ignorantia animis offunditur, omnis blaſphema lingua diſſoluta eſt, profanata ſunt ſacra.

10.

Pro. 10. Via ad obruendam Fundatorum memoriam, quæ debet verſari in benedictione, & inducendas aduerſus illorum trophæa impoſturas & mendacia. Inde enim contendunt Palatini pinguiores Præſulatus eſſe de Regum Fundatione & Dotationibus, cùm contrà ex ſuo nulla illi plenè fundauerint, & ſi qua fundauerunt, ex ſacrilegiis & aliarum Eccleſiarum ſpolijs id fecerunt. In quo exemplum Hyrcani Sadducæi, Herodiſque ſemi-

pagani ſecuti ſunt, qui neſcio quot Talentorum centenarios è Sancto Dauidis ſepulchro eruentes, & ſacrum Templi Gazophylacium expilantes pauca pietatis monumenta Hieroſolymis ſtruxerunt, vt à ſe turpiſſimam Sacrilegij notam quoquo modo depellerent. Quod præcipuum eſt tamen fundamentum Iurium, quæ ipſi falſo æquè ac impiè REGALIA in ſanctorum præiudicium nominant. Tam vanum & ſupinum, vt per inductionem ſingulorum Teſtamentorum è Chronico Hirſaugenſi, opere Bruſcij de Monaſterijs, Theatro conuerſionis Gentium, & ſimilibus hiſtorijs, nullo negotio euerti queat. Epiſcopatus opibus & rebus florentes reges ipſos Chriſtianos vniuerſos anteceſſerunt. Pinguiora quæque Monaſteria, ſi nonnulla Recentiorum Ordinum excipias, ſunt Regibus Catholicis antiquiora &

Ioſephus Hebrais.

ab Eccleſiaſticis paulo religioſio-ribus conſtructa. Qualia ferè ſunt in Belgio & Burgundia. Exemplum eſto monaſterium S. Amandi in Belgio ab ipſomet S. Amando conſtructum S. Germani Antiſſiodorenſis in Burg. ab ipſomet S. Germano excitatum, Valentiniano III. Imperante, priuſquam in Gallia vigeret Regium nomen, auctum deinde ex priuatorum collationibus & Eleemoſynis, perductum verò ad hodiernum ſtatum, Parſimoniæ, Oeconomiæ & frugalitatis Monachorum communiter viuentium incrementis; vti liquet ex eiuſdem S. Germani vita á Conſtantio Epiſcopo conſcripta & ab Heyrico Antiſſiodorenſi Monacho Caroli Calui tempore, verſibus Heroicis expreſſa: De cæteris D. Benedicti idem pene iudicium.

II

Via ad captandum votum mor-

tis alienæ, vt ſæpe vidimus, ſæpius auditione accepimus per Principum amaſios & miniſterianos procuratam necem, aut tentatam potionationem Paſtorum ſuis terris fundiſque vicinorum, quò eorum Abbatijs vel Epiſcopatibus, vel Prioratibus ſuccederent, quorum reſeruationem Regiorum commentarienſium chirographis probè firmatam iam in ſuis haberent ſcrinijs.

II.

Via certiſſima & tritiſſima ad Dei Domos in temporalibus & ſpiritualibus funditus labefactandas. Ex ea enim tempeſtate concidit puritas Canonica, diſciplina Monaſtica eneruata eſt, literarum notitia exulat, laus diuina ſilet, pietas interius exteriúſque nulla eſt. Sancta olim Cœnobia multitudine Pſallentium & diuinis ſcripturis vacantium, exhauſta ſunt ſuis habitatoribus. Nullos

Religioſos habent paucos Monachos neceſsariò corruptiſsimos, dum ipſos ſe fingere oportet ad ſuorum Paſtorum normam, qui Sardanapalo corruptiores & lupi ad lucrum,eſcam,Venerem, prædam duntaxat attenti, animas non curant. Secretaria vacant ornamentis,libris Eccleſiaſticis, calicibus, vaſis, ſacris vtenſilibus, linteis;cunctis denique ad rem diuinam pertinentibus. Ædificia & tecta ſolo euerſa vel euerſioni proxima, Redditus diſtracti & diuenditi. Chartæ priuilegiorum & prouentuum ex tabularijs ſurreptæ Clauſtra, Dormitoria, Capitula, Refectoria, Pinnacula, atque adeo templa ipſa ventis perflata, pluuijs perula, rimis fatiſcentia. Villæ deſertæ, neglectæ, ruinis ſtupendæ. Eleemoſynæ obſoletæ;quæ ſtatis diebus & horis, pro oſtijs Cœnobiorum, celebrari ſolitæ erant & vniuerſam viciniam alere. Bi-

bliothecæ, vnicus olim Religioſæ & humanioris vitæ theſaurus, direptæ, dilaceratæ, butyrarijs & alijs turpioribus vſibus expoſitæ. Hoſpitia pauperum in ſtabula canum, alitum, equorum verſa: Hoſpitum domicilia facta luporum luparúmque proſtibula. Vniuerſa vno Chriſti verbo, Spelunca latronum. Quis dabit capiti meo aquam & oculis meis fontem lachrymarum vt plorem die ac nocte profanationes populi mei. Quis conſtituet me in ſolitudine, vt derelinquam populum meum, recedam ab eo, ne videam contaminationem Sanctuariorum eius. *Hier. 9.*

13.

Via ad hæreſim in Eccleſia perpetuandam, & in dies magis ac magis propagandam. Anno 1516 Concordata ad antiquandam Electionum ſanctitatem introducta, fremente Clero, prouocante Se- *Til. in Chro. Carion*

natu, Academia turba excitante, gementibus cunctis probis doctiſque 1517. id eſt, anno proximè ſequenti Lutherus emerſit, è quo innumerabilia exorta ſunt hæreſeon monſtra. Pulchra ſucceſſio & noſtris factis digna. Experientia docet. Nam quotquot paſtoratus ſuos, Regum delatione, deinceps ſunt conſecuti (paucos ſemper excipio,

quos æquus amauit,
Chriſtus, & eripuit de perditionis abyſſo) magis fuere aulicis, politiciſque, .i.perditis ac profanis moribus notabiles, quàm Eccleſiaſticis Catholiciſque virtutibus præditi. Quod ſanè Gregorius Childeberto regi quondam prædixerat, proinde videret, ne quis in ſuo regno per Laicos ad ſacroſanctos honores prouehere-tur. Illinc cauſam futurarum in Gallia hæreſeon manaturam, ac

Greg. lib. 4. Ep. 6.

tamdiu

tamdiu in ea duraturas hæreſes, quamdiu illa viguiſſet.

14.

Via indubitata ad Neophytos ſiue Aulicos & Curiales in Dei templa introducendos, contra præceptum Apoſtoli, non Neophytum ne in ſuperbiam elatus, incidat in iudicium diaboli. Ita hunc locum intellexerunt Veteres & oppoſuerunt ijs, qui à ſtatu aulico ad Præſulatus conuolant. Qui enim magis Neophyti ſiue Nouitij eſſe ac dici poſſunt, quàm qui è Palatina vita ad Sacrorum profeſſionem de repente prodeunt. Adulterini & abortiui præſules ſunt, eoque munere, quod profitentur indigni, qui cum nihil prius ad ſummum ſacerdotium attulerint, nullas ærumnas, virtutis cauſa, pertulerint, diſcipuli ſimul & magiſtri pietatis creantur, alióſque ante purgant, quàm ipſi put-

1. Timo 3.

Greg. lib. 4. Epiſt 95. & lib. 7 ep. 5. Leo 9. epiſt. ad Michaelē Co ſt. & Leonem Acrid. c. 30.

Nazian. in Athanaſio & in Apolog.

gati fuerint. Heri ſacrilegi, hodie ſacerdotes. Heri profani, hodie ſacrorum antitiſtes, veteres vitio, pietate noui (quod gratiæ fauoris humani, nō ſpiritus opus eſt), quorum non mores dignitati, ſed dignitas moribus fidem aſtruit, ordine admodum præpoſtero, quoniam plura pro ſuis, quàm pro populi peccatis ſacrificia debent. Querimoniam Præceptoris Nazianzeni Hieronymus diſcipulus perſequitur. Apertum eſt & euidens præceptum Pauli, Non Neophytum, & tamen ambitio non cuſtodit. Heri Catechumenus, hodie pontifex; heri in Amphiteatro; hodie in Eccleſia, veſpere in circo; mane in Altari, dudum fautor hiſtrionum, nunc Virginum conſecrator. Momentaneus ſacerdos, qui non ſaltu ſed gradatim & Canonico interuallo, non à laica conuerſatione, ſed à multorum

Hiero. ad Oceanum & lib. 1. contr. Pelag.

Leo vbi ſupra.

annorum probatione, ad Epiſco- 1. Tho. 3.
patus culmen peruenire debuerat, ne aduerſaretur Apoſtolo, Et hi probentur primùm, deinde miniſtrent, nullum crimen habentes. Vſque adeò rationi conſentaneum, vt legibus etiam imperatoriis cautum ſit, *Ne quis è* In nouell. *Miniſterianis fiat Epiſcopus*, Et, conſt.
ne quis curialis fiat Epiſcopus. Quam legem à Mauritio Imperatore relatam, renouatámque laudat D. Gregorius Epiſtola ad eundem, & Sanctiſſimi Pontifices perpetuò ſeruare conati ſũt. Ante leges quidem Imperatorias Innocentius primus Magni Cap. 2. & 11.
Auguſtini æqualis Victricium Rhothomagenſem docens, Qui ſemel militiæ balteo vſi fuerint, vel aulicam vitam exercuerint, ne quidam ad Clericatum, propter Sacrorum dignitatem & reuerentiam è Nicena Synodo de-

Leo epiſt. ad Petrum. bere admitti. Poſt verò, Leo nonus ad Petrum Antiochiæ electum, Noueris nos ipſam tuam promotionem ea lege approbare, ſi non Neophytus aut Curialis, aut Digamus, vel pretio aut quolibet alio modo ſacris canonibus contrario (quod abſit) obtinuiſti. Et apud Græcos Theodorus Balſamon Patriarcha Antiochenis interpretans octogeſimum Apoſtolorum Canonem, eúmque illuſtrans è Decimo Sardicenſis perantiquæ Synodi, quo non ſolum Aulici & Palatini è ſacroſanctis honoribus arcentur, verum etiam Epiſcopi in aulas & Palatia Principum citra neceſſitatem Eccleſiaſticã proficiſci prohibentur. Alioqui cum eis non magis eſſe communicandum, quàm cum Eccleſiæ deſertoribus vel hoſtibus. Quò pertinet vetus veteris Eccleſiæ verbum, *Quid Epiſcopis*,

cum Palatio? Quid Paſtoribus cum Cæſaribus: Quam Eccleſiæ vocem Donatiſtæ nimirum aulici & Palatini noſtris Africanis Epiſcopis inuidiosè obijciebãt, cum tamen, vt reſpondent ac docent Optatus & Auguſtinus, minimè omnium eſſent aulici, & inuiti ad aulas non minus, quàm ad Caſtra traherentur. Genius quidem eſt hæreticorum mentiri, & ſibi quod congruit, Catholicis tribuere, verum proſpiciendum, ne probabilem occaſionem quicquam obiiciendi nanciſcantur. Quod profectò fieri non poterit, quandiu Reges cum facultate ſacra Miniſteria deferendi tolerabuntur. Tandiu enim, vt maiores noſtri tempore Chilperici experti ſunt, ea vtentur in ſua ſuorúmque commoda, non curata Religione, iſtius Tyranni exemplum ſequentes, de quo Opt. lib. 1. & 3.

Aimonius ſcriptum reliquit. *Aimo. lib. 3. c. 57. p. 234* *Eius tempore pauci Clerici ad Epiſcopatum ſunt promoti, ipſe Neophytis Eccleſias contradere.*

15.

Via ad erroris damnanda concilia, & quidem œcumenica, & vniuerſum ius canonicum. Pleni ſunt libri Concilorum & Canonum Anathematis & diris aduerſus iſtas per proceres laicos promotiones. Concilium Cōſtātinopolitanum inter octo prima Oecumenica, apud Græcos Octauum precipuè ad argumenti huius determinationem congregatum eſt, tandemque concluſit Photium aulicum, tanquam inuaſorem Eccleſiæ Conſtantinop. ad quam Michaelis Imp. beneficio euectus fuerat, eſſe deponendum. Seſſione eius quarta, quinta, ſexta lectæ ſunt quatuor Nicolai epiſtolæ, ex-

euſſæ, probatæ. Prima ad Michaelem Imp. miſſa per Rhodoaldum & Zachariam Epiſcopos, de Laicis non promouendis ad Pontificia ex tempore ſed per ſuos gradus. Sardicenſe enim Concilium vetuſtate ipſa venerandum canone decimo tertio vetuiſſe, ne de Laicis eligerentur Antiſtites. Summos Pontifices hanc ſententiam perpetuo fuiſſe ſecutos. Inter eos Cæleſtinum, ætate Hieronymi & Auguſtini canone 21. ſuæ ſanctionis, Leonem magnum de Auguſtini Schola cap. 33. ſuorum decretorum, Gelaſium ſimiliter Magnum non ſolum Epiſcopos de Laicis vel per Laicos fieri prohibuiſſe, verum etiam Presbyteros, capite decretorum ſuorum tertio. Altera eiuſdem Nicolai ad Photium, qui non ſine exemplo Nectarij, Tharaſij, Ambroſij ex aulico ſe factum

pontificem oſtendebat. Non eſſe ſimile, quoniam Ambroſius non inſtinctu Hominum, ſed diuina vocatione per miraculorum prodigia electus fuerat. Nectarius non iudicio vnius Eccleſiaſtici collegij, multo minus vnius Theodoſij Imp. ſed ſententia ampliſſimi Concilij Conſtantinopolitani, propter neceſſitatem Eccleſiæ, quæ tali Macedonianorum expugnatore, & tam potenti Eccleſiarum defenſore indigebat. Quantum ad Tharaſium, eius promotionem fuiſſe, ab Adriano 2. reprehenſam, toleratam autem propter viri virtutem, quam egregiè vt verus miles Chriſti, in profligandis Iconoclaſtis & Iconomachis, oſtendiſſet. Tertia ad imperatorem, & Quarta ad Clerum Conſtantinop. de eodem argumento. Ad extremam actionem lati ſunt iſti Canones.

Nullus de Senatoria dignitate vel aliquo Laicorum ordine nuper tonſus eligatur vel ſuſcipiatur Pontifex, niſi ſecundum definitionem, quæ prolata eſt ab hac ſancta & magna Synodo. Videlicet ſi omnem gradum Eccleſiaſticum tranſigens, per definita nunc tempora, irreprehenſibilis inuentus extiterit & probatus: ita vt in gradu lectorum annum compleat, in ſubdiaconatu duos, in Diaconatu tres, in Presbyteratu quatuor. Et, ſi quis Epiſcopus per verſutiam vel Tyrannidem Principum ſuæ dignitatis conſecrationem ſuſceperit, deponatur, *vtpote qui non ex voluntate Dei, ritu ac Decreto Eccleſiaſtico; ſed ex voluntate carnalis ſenſus ex hominibus & per homines Dei donum poſſidere voluit vel conſenſit.* Et, Sancta & vniuerſalis Synodus definit ne- Ca. 5. Ca. 12.

a. 28. minem Laicorum Principum vel potentum ſemet inſerere electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ, aut cuiuſlibet Epiſcopi, ne videlicet inordinata & incongrua hinc fiat confuſio vel contentio. *Præſertim cum nullam in talibus poteſtatem quemquam Principum vel aliorum Laicorum habere conueniat*, Sed potius ſilere ac attendere ſibi, vſque quo *Regulariter à Collegio Eccleſiæ ſuſcipiat finem electio futuri Pontificis*. Quiſquis autem ſæcularium Principum & Potentum, vel alterius Dignitatis Laicæ *aduerſus communem ac conſentaneam atque canonicam electionem Eccleſiaſtici ordinis agere tentauerit, anathema ſit*. Quæ cum ita ſolenniter & œcumenicè definita ſint, ne violari vllo pacto permit-

tantur, aut de gradu Conciliorum iſtud expungatur & numerus Oecumenicorum mutiletur. Nam totum fuit de hoc Dogmate, nec ob aliam cauſam ex tot orbis Græci, Latini, Syriaci, Aſiatici, Africani partibus collectum.

16

Via poſtremò ad regni amiſſionem & regiæ ſtirpis conſumptionem. Eſt enim Thuribulum Oziæ regis, eſt iniectio profanæ manus Ozæ in Arcam Domini, eſt Saülis ſacrorum contrectatio, non expectato vel curato Samuele, eſt Ephod Gedeonis, quibus, pœna KERITHVTH ſiue Exciſionis in Hæbræorum ſcriptis celebrata; ad palpandam diuinam in criminibus grauioribus prouidentiam ac Nemeſin, inhæret atque illigata eſt, vt ex ſequenti capite conſtabit.

2. Par. 26.
2. Reg. 7.
1. Reg. 13.
Iud. 8.

Cap. 3. de Nominantium infœlicitatibus.

ISTiuſmodi ſacrorum vſurpationes & contaminationes expiari nequeunt, communi ſupplicio. Non enim fruſtra auctor libri Iudicium poſuit, *Fecitque Gedeon Ephod, & intulit illud in domum ſuam Ephra, fornicatúſq; eſt populus vniuerſus Iſrael in eo. Factúmque eſt Gedeoni, & toti domui eius in ruinam.* Quæ ruina iſta extiterit, idem ſequenti capite explicat.

Iud. 8.

Iud 9 *Abimelech filius eius, è concubina conduxit ſibi viros inopes & vagos, & occidit fratres ſuos ſeptuaginta ſuper vnum lapidem, qui egreſsi fuerant de femoribus Gedeonis patris ſui è legitimis Vxoribus.* Grauiſſima quidem ruina, mirabiliſque pernicies, ſed

ſed grauiſſimum etiam fuerat ſcelus. ſacrum Ephod vni Leuitarum ordinationi & poteſtati à Deo per Moſen traditum, illiſque ſolis permiſſum, ad ſeſe Principem Laicum transferre, in ſua arbitria vertere, filiis & populo pro ſuo imperio vtendum, fruendum proponere. Quæ omnia in ſigna contingebant illis, ad correctionem noſtram, vt profani Principes non ſint cupidi immittendi ſuam falcem in meſſem Eccleſiaſticam, ſicut & ille concupiuit, neque efficiantur Eccleſiaſticæ facultatis æmuli, ſicut quidam ex ipſis, quemadmodum ſcriptum eſt, Hieroboam fecit Sacerdotes de extremis populi, qui non erant de Filiis Leui & alibi, Cum roboratus eſſet Ozias eleuatum eſt cor eius in interitum ſuum, & neglexit Dominum Deum ſuum, ingreſſuſque in templum Domini, *Exod.* *1. Co. 10.* *3 Reg. 12.* *2. Par. 16.*

adolere voluit incenſum, ſuper altare Thymiamatis. Statimque ingreſsus poſt eum Azarias Pontifex & cum eo Sacerdotes Domini octoginta, viri magnanimi reſtiterunt Regi, atque dixerunt. Non eſt tui officii Ozia, vt adoleas incenſum Domino, ſed Sacerdotũ, hoc eſt, filiorum Aaron, qui conſecrati ſunt ad huiuſmodi miniſterium. Egredere de Sanctuario, ne contempſeris, quia non reputabitur tibi gloriæ hoc à Domino Deo tuo. Iratúſque Ozias minabatur Sacerdotibus; ſed ſtatim orta eſt lepra in fronte eius. Cúmque reſpexiſſet eum Azarias & omnes reliqui Sacerdotes, viderunt lepram in fronte eius, & feſtinatò expulerunt eum. Sed & ipſe perterritus accelerauit egredi. Senſerat enim illico plagam Domini. Fuit igitur Ozias rex leproſus vſque ad diem mortis ſuæ, & habitauit

in domo ſeparata, lepra plenus, ob quam eiectus fuerat de templo Domini. Sicque Ioathan rexit domum Regis & gubernauit populum terræ. Cumque Ozias dormijſset ſepultus eſt in agro, non in ſepulchris regalibus, eo quòd eſset leproſus. Hæc paulo prolixius. Verum id, vt moueantur, moneantúrque iſtis exemplis Proceres ſapere & apprehendere diſciplinam, nequando iraſcatur Dominus, ac intelligant diuinarum rerum vſurpationes ſecum extraordinarias calamitates afferre, tandemque ſempiternam Sobolis perniciem atque exitium. Nec habẽt eludedere hæc eſse vetera. Nam Henricus quartus, quem præcipuum architectum huius ſceleris fuiſse docuimus, vt apud nos Franciſcus, non adeo vtere memoria miſerè interiit, exutus imperio & imperii inſignibus in

publico Comitiorum theatro, perpetuo carceri mancipatus, vt canis mortuus Spiræ & per quinquennium inſepultus. Vnicum quidem Henricum quintum ſibi ſucceſsorem reliquit, ſed qui etiam ipſe infœliciter obierit, nulliſque relictis liberis ad alienos imperium tranſmittendum, vellet nollet, viderit. Notum eſt etiam genus mortis, quo ad inferos tranſuecti ſunt nonnullo poſt interuallo duo Frederici, auus & nepos, qui de hac deferendi ſacroſanctos principatus facultate concertationem redintegrare contra Eccleſiam aggreſsi fuerant. Vicit eos Chriſtus, adeo vt iſtam Facultatem Eccleſiis, Imperatores reliquerint, vel potius relinquere propter infortunia coacti fuerint. Comperta eſt pariter ſæua nex Phocæ Nicephori, per quam Victrix Eccleſia ſuos Epiſ-

Crantzius.

Zonar. to. 3.

ſcopos Nicephori libello ſuſcribere aſpernatos, quo ſanxerat, ne quis paſtor ſe inſcio crearetur, ex exilio recipit, acta reſcindit, libellum per Polyeuctum Patriarcham publicè lacerat, ac ea lege, non alia, inaugurationem Zimiſco defert. Verum iſta externa mittamus, ſapiamus Domeſticis, ſi quidem externa dici merentur Catholica exterarum nationum exempla, & non potius ad nos pertinent, quos nobis arctius quouis ſanguinis, ciuitatis, linguæ, patriæ conſortio, Religionis vinculum ſociauit atque conſtrinxit. Sanctius Ebroicenſis Epiſcopus, quo Doctore & Theologicorum meorum ſtudiorum magiſtro gloriari exultaréque ſoleo, diuinè animaduertit Clodoueanos & Carolinos, penes quas duas familias rerum Francicarum ſumma, ante

Sanct. præf. in libros de Euchariſtia.

iſtam tertiam, extitit, quando auſi ſunt quaſi regali iure poteſtatem creandi & inſtituendi paſtores ſibi aſserere, breui iuſto Dei iudicio, odium in ſe populi concitaſse, ac á ſuis laceſſitos, tandemque circumuentos dignas ſacrilegiorum pœnas luiſse, atque ita ſuam gentilitatem è Monarchiæ principatu excuſiſse.

Hoc apparere in vltimis Clodoueanis, aduerſus quos Vocationem Canonicam conculcantes, Eccleſiæ noſtræ libertatem opprimentes, ac ei, quos liberet, pro capitibus obtrudentes, Deus qui non irridetur, rerúmque ſuarum eſt zelotes vehemētiſſimus, proceres populúmque armauit, demum Childericum tum cognomento, tum re ſtupidum per eos totondit, ac in Monaſterio coniecit, & quidem ſine Abbatis titulo, quem tot profanis donationibus vitiauerat. Idem elucere in

nouiſsimis Carolinis, quorum tempore Aymericus quidam apud Lemouicenſes, primus non Monachus Abbas efficitur, etſi ſub vitæ extremum, conſcientiâ exagitatus Monachus effici poſtulauerit. Rex enim Ludouicus (vltimi Carolini auus, eius offenſionem metuens Abbatiam S. Martialis ipſi commiſerat, ſacramentis tamen obſtringens, vt Monachus fieret. Audis quo tempore cœperint Monarchæ commendare Monaſteria ſæcularibus, ac

Primus Commendatarius Abbas Aymericus an. 950. ex Aquitaniæ Hiſtoriæ fragmento.

Humano trũco ceruicẽ iungere equinam.

Qua feneſtra ſemel aperta, breui, vt in peius facilè ruitur, Nobilibus Laicis non ſolùm opes & præfecturæ Monaſteriorum aſſignatæ ſunt, ſed nomina etiam attributa, adeo vt equites armati aſsumerent Abbatum titulos, & ſuas vices gerentibus Decani duntaxat vocabulum re-

Appendix Aimonii lib 5. c 36. & 42.

linquerent;cuiuſmodi hodie ſunt ferè, quos Fiduciarios, ſiue confidentiarios, ſiue Cuſtodios, barbaris vocabulis, vt ſacrilegium eſt barbarum & Symoniacum, appellamus. Inter quos vnus Eudo, ſiue Odo, cognomento Magnus Abbas, propter multitudinem Monaſteriorum regiâ authoritate occupatorũ, oſtium patefecit Hugoni Capeto Pariſienſi Comiti adobtinendam Monarchiã & Carolinorum ſtemma extinguendum. Contemplemur nunc tertiam regum noſtrorum ſtirpem, de qua per ſuperiorem regulã facilè præſagiri poterat, quorſum breui poſt Franciſcum eſſet euaſura, & quem exitum habitura. Certè ei idem, vel etiam deterius per poſtremos Gentis Valeſiæ Principes accidit, dum à Franciſco Nominationum iſtarum fonte ad Henricum tertium, eius nepotem intra 47. annos,

ab vnico Philippo Hiſpaniarum Rege ſepulti ſunt vniuerſi infœliciter. Franciſcus Rambouletij in aliena domo ex lue venerea conſumptus eſt. E tribus liberis ſuccedendo idoneis vnus Lugduni potione aquæ medicata ſublatus eſt, alter ſcrinio è ſuperioribus decidente oppreſſus, tertius Henricus Rex in ludo lanceario ligni fragmine, inter medias voluptates & gaudia, proſtratus atque extinctus. E quinque Filiis, quos pueros Henricus ſuperſtites reliquerat, tres præmaturè viroſis ſiue fumis ſiue edulijs vita exuti ſunt; Maximilianus Dux Andegauenſis, Franciſcus & Carolus per ordinem reges. Duo Henricio vnus Rex, alter nothus Prouinciæ gubernator.

Sanguinis effuſi pœnas cũ ſanguine ſoluũt,
Ac temerata ab auo myſtica iura luunt,

Regno Chriſtianiſſimo prædæ

relicto, vt in aliam familiam, vtinam ſanctiorem, & iuris humani diuiníque ſeruantiorem, deuoluendum videatur. Hocque ei portendiſſe Franſci nomen. Nam ab eius inauguratione Francorum ingentem gloriam primò valde imminutam, poſtremò. *Per varios caſus, per tot diſcrimina rerũ* penitus amiſſam ſenſimus, vt ex Franciſcis Franciſci ſiue franculi euaderemus, quemadmodum apud Græcos ex ανθρώπων ανθρώπισκοι. Quo ferè portento Auguſtus Romanum imperium condidit, Auguſtulus vir ominoſæ diminutionis in Italia perdidit & ad Barbaros Scythici generis tranſmiſit. Ex quo apud nos impletum eſt Verbum illud Domini, Quicumque glorificauerit me, glorificabo ego eum. Qui autem me contempſerit, erit inglorius. Huic tragœdiæ inſertum noliin Leonem decimum à Fran-

1.Re 2.

1.Re 2.

ciſco circumſcriptum, vt iſti ſacrilegio aſſentiretur, propter ſacram vnctionem & ſummi Sacerdotij maieſtatem. Optarim tamen, vt quemadmodum Paſchalem 2. imitatus fuit imprudenter Henrico quinto Concordata, contra Canonicas vocationes in Imperatoriæ dignitatis gratiam concedentem; ita eundem ad ſe paulo poſt reuerſum, Concordata ſapienter reſcindentem & de Simoniaca labe ſanctè condemnantem imitatus fuiſſet. Fortaſſe neque mortem intempeſtiuam obiiſſet, neque materiam poëtæ ſui temporis Italico cauendi reliquiſſet.

Sacra ſub extrema ſi fortè requiritur hora, Sannazarius in Epig.
Cur Leo non potuit ſumere; vendiderat.

Repudiatis igitur his profanis, & tot malorum genitricibus Ty-

ſanctum conſignatum habebat, ſed etiam quia tam ſanctum nomen moderari ac dirigere illam ſortem in ſortientium commoda atque vtilitates, occulta quadam vi, arcanáque virtute, credebatur. Qui mos ad vſque Chriſtum perdurauit. Hinc enim factum, cum Sacerdotio fungeretur Zacharias (Baptiſtæ parens) ſecundum conſuetudinem Sacerdotij, SORTE EXIERIT, vt incenſum poneret, ingreſſus in templum Domini. Hinc etiam factum, vt pridie Pentecoſtes ſuper Matthiam, dum eligeretur, Sors ceciderit. Ex reliquiis, procul dubio, Synagogæ cum Euangelio adhuc currentis, & tali ritu præſignificantis Populum Domini, ſub Chriſto, ad ſuas ſacroſanctas poteſtates creandas, Euangelicis vocationibus Delectibúſque vſurum. Quod Cyrillus Alex. ab Eſaia prædictum *Luc. 1.*

G ſ

pûtat, ſecutus 70 Seniorum interpretationem. *Vos autem Sacerdotes Domini vocabimini,*
Eſ. 61. *Miniſtri Dei veſtri, dicetur vobis. Fortitudinem gentium comedetis, & in gloria earum ſuperbietis. Sic ſecundo ſorte terram hæreditabunt.* (hereditabitis per Enallagẽm.) οὕτως ἐκ δευτέρας κληρονομήσουσι. Alluſione ad Ezechielem, qui Leuitas Sacerdotes, Pontifices, Miniſtros deniq; vniuerſos ſui templi per Chriſtum excitãdi, ſuas partes diuina ſorte cõſecuturos vaticinatus eſt. Quæ fuit vmbra & figura ἱερῶν κλήρων, diuinarum ſortum, id eſt, Euangelicarum vocationum, à quibus Apoſtoli clericos denominationem ſumere, & præpoſitos in Eccleſia conſtituere voluerunt. Eò plerique retulerunt verſum
Pſ. 67. Pſalmi, *Si dormiatis inter medios*

cleros (eritis ſicut) pennæ columbæ deargentatæ, cuius dorſi poſteriora (ſunt) in pallore auri. id eſt, inter medias ſortes. q. d. Si verſemini inter Euangelicas vocationes diuinitus inſtitutas tanquam ſortitiones, ſi conſiſtatis & conquieſcatis intra terminos diuinarum Sortium, quibus nullus Laicus, nullus Politicus Magiſtratus ſeſe immiſcet, eritis ſicut columbæ pennæ deargentatæ, cuius poſteriores ad caudam plumæ, inſtar auri rutilant. Eritis aurei argenteique paſtores, eritis columbini Præſules, abſque felle, abſque impuritate & maculis, non lupi, non fures, non mercenarij. De Paſtoribus videlicet Eccleſiæ, Prophetabat Pſalmographus, quibus vt proximè docuit, *Dedit Dominus Verbum ad Euangelizandum virtute multa*, & poteſta-

tem ſubijciendi: Dilecto ſuo Chriſto potentiſſimos quoſque Tyrannos, vtut virtutibus ſiue exercitibus inſtructos, atque diuidendi inter ſe ſpecioſiſſimarum ædium & ciuitatum ſpolia.

Cap. 5. eſſe de iure Apoſtolico & Eccleſiaſtico.

2. Elect. eſſe de iure Apoſtolico. SEquitur apud D. Cyprianum Electiones eſſe *de Apoſtolica obſeruatione.* Nam præter diuinum atque Euāgelicum, iuris eſſe *Apoſtolici*, addo *Eccleſiaſtici, Ciuilis, paganici, Ordinarij* atque *perpetui*, deniq; *neceſſarij*, niſi rem Chriſtianam corruptam penitus & à ſuo fonte degenerem volumus, facilè demonſtratur. *Conſt. Apoſt lib. 8.* Extant de eo complures Apoſtolorum canones. Præterea Clemens in perſona Apoſtolorum de Epiſcopis, quos dum vi-

uerent,elegerunt. Hanc conſtitutionem,ait,à nobis edocti, qui à nobis,authoritate Chriſti, eſtis Epiſcopi conſtituti, omnia ſecundum præcepta vobis tradita, facite,ſcientes,quod qui vos audit, Chriſtum audit, qui Chriſtum, Patrem eius. Hanc Apoſtolicam conſtitutionem vocant Patres Conſtantinopolitani VETEREM SANCTIONEM, epiſtola ad Damaſum, Ambroſium, & cæteros Romæ in Synodo coactos. *Theod. hiſt. lib. 5. c. 8.*
" De cura autem & adminiſtra-
" tione ſingularum Eccleſiarum
" ſcitis VETEREM SANCTIO-
" NEM & definitionem Nicenorum
" rum Patrum ſemper valuiſſe, vt
" in vnaquaque prouincia Prouin-
" ciales,aſſumptis etiam ſi videtur
" finitimis Epiſcopis, conferant
" Eccleſiaſticos apices ad Eccleſiæ
" vtilitatem.Secundum hanc igitur
" Nectarium Epiſcopum præpo-
" ſuimus,præſente Theodoſio Imp.

cum omnium Clericorum & totius ciuitatis approbatione. Neque enim probabile eſt VETEREM SANCTIONEM eandem facere cum DEFINITIONE NICENORVM PATRVM, cum præſertim inter Nicenam Synodum & hanc Conſtantinopolitanam, in qua iſthæc patres dictabant, fuerit duntaxat interuallum annorum ſex & quinquaginta. Nota autem, PRÆSENTE THEODOSIO IMP. Non enim dictabat, neque nominabat, neque poſtulabat, quin potius contradicebat, Nazianzenum optans, qui tempore difficillimo Conſtantinopolitanam ſedem rexerat & ab Ariana peſte conſeruauerat. Quid memorem vetuſtos & primos ſcriptores, qui ab Apoſtolis ad hoſce Nicenos Patres eiuſdem legis renouatores aliquid ſcripto reliquerunt, cum vel Lampridio auctori à noſtra reli-

gione alieno id cognitum fuerit. *Lamp. in Alex. Seuero.* Narrat enim hunc ritum non ſolum à Chriſtianis fuiſſe ſeruatum inter medias perſecutiones, ſed præterea Chriſtianos & Iudæos nomina eorum, qui Sacerdotes eſſent ordinandi, publicè palámque proponere ſolitos, vt ſi qui vellent, interedere, audirentur. Illud nimirum eſt Pauli, *1. Timo. 3.* Oportet Epiſcopũ eſſe ἀνέγκλητον, ſine crimine, vel potius vt *Hier. lib. 1. cõtra Pelag.* Hierony. animaduertit, ſine accuſatione. Item oportet illum etiam teſtimonium habere bonum ab iis, qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat. Quod tantopere placuit Alexandro Seuero, vt tali programmate in rectoribus Prouinciarum creandis populum vocari voluerit & conſuli, quò via ad honores publicos improbis pateret difficilius. Quamobrem rectè Cyprianus iſtum ritum non modo affe-

3. *Elect. eſſe de iure Eccleſiaſtico.*

ruit eſſe de *traditione diuina* verum etiam de *Apoſtolica obſeruatione*. Quòd verò prætereà ſint de *iure Canonico ſiue Eccleſiaſtico* inter diuinum & humanum interiecto, quaſi diuini particula atque deriuatione, perſpicuum eſt. Reſtant multi Tituli in libris Pontificijs de Electionibus, de Electo & Electi poteſtate &c. quos omnes Lancelotius Inſtitutionum Canonicarum auctor &c. commentator conqueritur fruſtra poni, ac abire in Paleas, dum quiſque principum nimia Eccleſiæ; & Pontificum Max. patientia pergit paſſim Paſtores declarare, renuntiare, dicere, abiecto Sacerdotum ſuffragio, populique aſſenſu. Præter Iuris pontificij decreta, infiniti ſunt patrum, Conciliorúmque in eandem ſententiam canones. Lucius Pontifex & Martyr

an. 154. Nullus in Eccleſia ſine ,,
Canonica Electione paſtor con- ,,
ſtituatur: Si quis vero aliter ,,
Eccleſiam adeptus fuerit, atque ,,
contra Canonicam diſciplinæ ,,
regulam egerit, expellatur. Leo-
nis Magni ex Auguſtini diſcipu-
lis duæ celebrantur ſanctiones.
Prior, nullam rationem ſinere, vt
inter Epiſcopos habeantur, qui *Diſt. 61.*
nec à CLERICIS SVNT ELEC-
TI, nec a Plebibus expetiti, nec *Diſt. 63.*
à Comprouincialibus Epiſcopis,
cum Metropolitani iudicio, con-
ſecrati. Poſterior, requiri in
epiſcopis ordinandis vota ci-
uium, teſtimonia populorum, ar-
bitria honoratorum & ELEC-
TIONEM CLERICORVM. Iulius *Athan. 2.*
Papa apud Athanaſium; Nonne *Apol.*
oportuit iuxta CANONVM EC-
CLESIASTICVM in ipſa Eccleſia
de ipſo ſacerdotali ordine & ab
ipſo Clero eius Prouinciæ Epiſ-
copos conſtitui? Quod ab Apo-

ſtolicis conſtitutionibus hauſtum eſt, & à Nicenis Patribus deriuatum, qui apud Theodoritum ſanciunt, vt Epiſcopi habeant cum Clero eligendi & omnia faciendi ſecundum leges & Sanctiones Eccleſiæ. Antiocheni Patres an. 340. Ἐπίσκοπον μὴ χειροτονεῖσθαι δίχα συνόδου καὶ παρουσίας τοῦ ἐν τῇ μητροπόλει τῆς ἐπαρχίας. Epiſcopum non eſſe ordinandum abſque Synodo & præſentia Metropolitani. & φυλάττεσθαι δὲ τὸν θεσμὸν τὸν ἐκκλησιαστικὸν περιέχοντα, μὴ δεῖν ἄλλως γίνεσθαι, ἢ μετὰ συνόδου καὶ ἐπικρίσεως ἐπισκόπων, τῶν μετὰ τὴν κοίμησιν τοῦ ἀναπαυσαμένου τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων τοῦ προάγεσθαι τὸν ἄξιον. Seruandũ ius Eccleſiaſticũ continens non oportere ſucceſſorem alicui dare, niſi cum Synodo & iudicio Epiſcoporum, qui poſt dormitionem requieſcentis dignum promouendi habent poteſtatem. Synodum vtrobique appellant non Epiſcopo-

Theod. in Epiſt. Niceni conc. ad Alexandrinos lib. 1. hiſt c. 9.

C. 19.

C. 23.

rum concilium, ſed conuentum, coitionem, congregationem Clericorum ad deligendum conuenientium. Conſtātinopolitanum anno 867. *Prouectiones & conſecrationes Epiſcoporum, aſſentiens prioribus conciliis Clericorum electione, ac de certo Epiſcoporum collegio fieri hæc ſancta Synodus vniuerſalis definit ſtatuitque.* Quin & præcipuè verſatur circa depoſitionem Photij via Imperatoria, non Electitia Patriarchatum Conſtant. conſecuti. Lateranenſe, omnium, quæ vnquam celebrata ſunt, ampliſſimum & multitudine antiſtitum clariſſimum Innocentio 3. Pontificum Iuriſconſultiſſimo præſidente, 1215 non modo aſſenſit, verum etiam Eligendi formulam aduerſum corruptelas dictauit, quam qui ſequuntur, nūquam aberrant. Carthaginenſe ſecun- *Can. 24.*

dum & tertium præſentia Augu-
ſtini nobilitatum, idem in Afri-
ca faciendum cenſuit. Quibus
Decretis inſiſtens ipſe Auguſti-
nus Eradium presbyterum deſi-
gnaturus ſucceſſorem, laudabat
quidem, quod Seuerus Mileuita-
nus Epiſcopus ſucceſſorem vi-
rum quemdam Sanctum apud
Clericos ſibi optaſſet, quorum
ſententia Paſtores ſoliti erant
creari; ſed non probabat, quòd
ad populum nihil de eo fuiſſet
locutus. Itaque ſe voluntatem
Epiſt. 110 ſuam de Eradio in omnium no-
titiam perferre, vt populus poſt
obitum ſuum placidius renũtia-
tionem Cleri amplecteretur. Su-
perfluũ fuerit reliqua ſiue pro-
uincialia ſiue Generalia adiice-
re; tam multa ſunt, tam prompta
& peruia, vt dubitari nequeat,
quin id de authoritate ac ſpon-
te Eccleſiaſtica ſemper extite-
rit. Nec minus ſuperfluum, ag-
gre-

gregare maiorum noſtrorum de hac re teſtimonia, cum vnum Martyris Cypriani, inſtar omnium, eſſe debeat. Apud nos & ferè per vniuerſas Prouincias, vt ordinationes Præpoſitorum ritè celebrentur, Epiſcopi eiuſdem prouinciæ proximi conueniunt & Epiſcopus deligitur, plebe præſente. Et alterum D. Hieronymi, Alexandriæ à Marco Euangeliſta vſque ad Heracleam & Dionyſium presbyteri ſemper vnum ex ſe electum, in excelſiori gradu collocatum, Epiſcopum nominarunt.

Cypr. Epiſt. 68.

Hier. Epiſt. 85. ad Euagrium.

Cap. 6. Eſſe de iure ciuili & Paganico.

Ciuile & Imperatorium ius Pontificio & Canonico vel hoc ipſo ſuffragatur, quòd religione corrupta ac peſſum eunte nec ſuis legibus viuente, ne-

4. Elect. eſſe de Iure ciuili & Imperatorio

ceſſe ſit Remp. perturbari, confundi ac tandem perire. Igitur optimi quique rerum publicarum rectores & Imperatores legibus iſtam Religionis partem integram eſſe voluerunt, & decretis ciuilibus tanquam ſepimentis communiuerunt. Valentinianus apud Theodoritum, Noſtis eruditi diuiniis eloquiis cuiuſmodi oporteat eſſe Pontificem.

Theod hiſt. lib. 4. c. 5. & 7. Dia. 1. lib. 12.

" Talem igitur eligite, cui etiam
" nos, penes quos eſt imperium,
" capita noſtra ſyncerè ſubmit-
" tamus, & cuius monitu, de pec-
" catis pœnitentiam accipiamus.
" Poſtea de Ambroſio communi-
" bus ſuffragiis electo; Gratias
" ago tibi Domine omnipotens &
" Saluator, quòd huic quidem vi-
" ro commiſi ego corpora. Tu
" autem animas, & meam ſenten-
" tiam iuſtam oſtendiſti.

Leo & Anthemius Impp.

Epiſcopi electionem puram & Synceram & in nuda liberaque Eligentium conſcientia poſitam imperant, vt humilis & caſtus delectus, quocunque locorum peruenerit, omnia vitæ propriæ integritate purificet

l. Si quemquam de Epiſc. & Cler. coll. 1.

Iuſtinianus, Eligendum aut ex monachis aut ex Clericis, qui ſit inculpatus, in bonis teſtimonium & vitam habeat, ſecundum S. Apoſtolum. De eligendo Canones recipiendos, vt leges ipſas, Eo quod (inquit) à præcedentibus nos Imperatoribus & à nobis ipſis recte dictum eſt, *Oportere ſacras regulas pro legibus valere*. Eligendum à ſcientibus eos rectæ & Catholicæ fidei & honeſtæ eſſe vitæ & literas ſcire, vt poſt ordinationem à nemine doceri debeant; non propter aliquam donationem, neque promiſſionem, aut

In Authẽt. Quom. Oportet. Epiſc. coll. 1.

Ib. § ad hãc & l. Priuilegia de Sacro. Eccl.

In Authen. de Sanctiſſ. Epiſc. coll. 9.

aliam quamlibet cauſam ſacris Canonibus interdictam. Rurſum, Si ciuiles leges firmas ab omnibus cuſtodiri ad obedientiam ſecuritatem ſtudemus, *quanto plus ſtudij ponere debemus, circa ſacrorum Canonum & diuinarum legum cuſtodiam.* Et poſt, His igitur quæ ſacris canonibus definita ſunt inſiſtentes per præſentem legem, ſancimus, vt quoties vſu venerit Epiſcopum ordinari, conueniant Clerici & primores ciuitatis, cui ordinandus eſt Epiſcopus, & propoſitis Euangeliis ſuper tribus perſonis Psiphísmata fieri, & quemque ipſorum iurare, ſecundum diuina eloquia, & in ipſis Pſephiſmatibus inſcribi, quòd neque per Dationem neque promiſſionẽ, vel amicitiam, vel gratiam, vel alium qualemcumque affectum,

In Auth. de ordinat. Epiſcop. & Cleric. coll. 10.

Pſephiſma iudicium ſeu decretum per ſuffragia.

ſed quòd ſcientes ipſos rectæ & Catholicæ fidei, & honeſtæ vitæ, & excedere trigeſimum ætatis annum, ipſos elegerint: vt ex tribus ita electis perſonis melior eligatur, electione & iudicio ordinantis. Quod alibi repetit apud Iulianum Patricium, Epiſcopus creetur ſecundum ſanctas Regulas. Nam Patrum Canones vim legum habere oportet. Quales autem eſſent hi, & quemadmodum iſta Præſulum creatio, apud Græcos contingeret, conſtitutione centeſima decima quarta idem Iulianus commemorat, eam nullam eſse concludens, niſi ad Præſcripta legitimè efficeretur. Si quis autem præter memoratam obſeruationem Epiſcopus crearetur, iuberi eum modis omnibus ab Epiſcopatu expelli. Verum de Imperatoribus Romanis hactenus. Noſtros

In Nouell. de Epiſc. & Cleric. Conſt. 6. and Iulia. Patric.

delibemus. Caroli magni & Ludouici pij capitula apud Anſegiſum abbatem ordini Eccleſiaſtico aſſenſum præbent, vt Epiſcopi per electionem Cleri, præſente populo, *ſecundum ſtatuta Canonum* de propria Diœceſi, remota Perſonarum, vel munerum acceptione, ob vitæ meritum & ſapientiæ donum eligantur. S. Ludouicus an. 1228. de ea re legem peculiarem condidit, 1268. ſub vitæ & regni extremum reſtaurauit celebri habito cõuentu, & Pragmaticam Sanctionem vocauit, quæ etiamnum hodie Pragmatica S. Ludouici dicitur, & ad vſque Baſilienſe concilium viguit, â quo nonnihil immutatata, occaſionem nonnullis Pontificibus præbuit, eam vt ad ius antiquius & præcedentibus inſtitutis congruentius emendari reſtituique cuperent. Leges er-

go ciuiles, Imperatoriæ, Regiæ, Eccleſiaſticam de delectu Præſulum diſciplinam, à Traditione diuina teſte Cypriano, ſemel acceptam, & Apoſtolica obſeruatione firmatam mouere, nedum immutare non ſunt auſæ; fortaſſe etiam, quod illa iuri gentium & quidam paganico conueniret, à quo temerè diſcedendum numquam ſapientiſſimi legiſlatores cenſuerunt. Nam *Moribus antiquis ſtat res Romana, viriſque.* *Elect. eſſe de Iure paganico.*

Prætereo Turcam, qui quamuis ſit à vera religione alienus, ſuis Sacerdotibus tamen, pinguem diſtributionem ſuorum Muſulmanicorum honorem non eripit, ſed nec impedit Noſtrorum in ſuis regnis captiuam vitam agentium Electiones Canonicas, niſi quod ab Electis Patriarchis Conſtantinopolitanis *Malaxus de Patriar. Conſt. Cruſius lib. 2. Turcogræcia.*

tributum quingentorum aureorum accipit, quod Caratzium, vocant. Quod verô Pagani non priuata Profanorum creatione ad Sacerdotia & ſacroſanctas poteſtates vterentur, ſed vel ſacri collegij ſuffragatione vel ſortitione, quod delectus quoddam genus eſt, intelligi poteſt è variis Ethnicorum locis. Modus deferendi ſacerdotij apud Romanos erat penes Collegium, puta Augurum, Dialium, parte tantùm populi, cùm Reſp. eſſet libera & penes populum Imperij Maieſtas verſaretur, conſulta, quòd propter Sacrorum religionem & amplitudinem Sacerdotij, populo ſupplicari fas non eſſet, inquit Cicero. Conſulebatur autem pars populi, non vt deligeret, ſed vt ſi quis quid haberet aduerſus creatum criminis, proponeret, ne crearetur niſi lau-

Orat. 2. de lege Agraria in Rullum.

dătæ vitæ teſtimonio à populo decoratus. Quod apud Chriſtianos & Iudæos Alexandri Seueri Imp. ætate obſeruatum auctor eſt Lampridius, & ſeruari ſuo tempore voluit Bonifacius octauus ſanciens, vt priuſquam confirmaretur præſul vllus, quomodocunque lectus, generali programmate vocentur, qui volent intercedere: illud eſt à Cypriano toties repetitum, *præſente populo, eligente Clero*, vel *aſsiſtente plebe*, Clero eligente. Conſimilis videtur fuiſſe ratio admittendarum veſtalium ad ſacra Veſtæ Deûm matris, ante legem Papiam, Numæ inſtituto. Nam poſt legem Papiam de eligenda virgine veſtali hæc obſeruata ſunt. lege Papia cautum eſt, vt arbitratu Pontificis Max. viginti è populo Virgines legerentur, ſortitióque ex hoc

C. vlt. de Elect. lib. 6.

Liber de Sacerdotiis Rom. c. 6. Feneſtellæ tribuitur.

numero fieret in concione. Cæterum ea lex vetuſtate, vt plæræque aliæ, exoleuit, ſatiſque ei electioni fieri cœptum eſt, ſi quis honeſto loco natus Pontificem maximum adiret, offerrétque ei ad ſacerdotium filiam, cuius duntaxat ſaluis obſeruationibus, religionis ratio haberi poſſit. Gratiam enim Papiæ legis per Sanctum fieri aiunt. Sic hanc Virginem à Pontifice Max. capi moris fuit, qui his verbis tunc vtebatur, Sacerdotem Veſtalem ſacra facere, quæ iuſſi pro populo Ro. Quiritibúſque, vti optima lege fuit, ita te Amata capio. Is autem deferendi ſacerdotij modus cooptatio dicebatur, quæ nunc à ſolo antiſtite, ſuum tamen iudicium de dignitate cooptandi, & ſententiam ad totum collegium referente, nunc à toto collegio fiebat. Profanis nunquam eam ſi-

bi poteſtatem arrogantibus. Factum, [inquit Cicero de lege Agraria, vt his à collegio cooptaretur. De claris vero Oratoribus, Cooptatum me ab Hortenſio in collegium recordabar, in quo iuratus iudicium dignitatis meæ fecerat, & inauguratum ab eodem: ex quo augurum inſtitutis in parentis eum loco colere debebam. Alter verò modus apud Ethnicos fuit ſortitio. Tacitus, In Auguſtalium ſacerdotum ſodalitium ſorte ducti è primoribus ciuitatis viginti vnus. Cicero, Syracuſani quotannis Iouis Sacerdotium apud eos ampliſſimum nominibus aliquot in vrnam coniectis ſortito capi iubebant.

Tac. lib. 1. Auguſtalium.

Cic. 4

Vt minimùm ab his inſtitutis occupata Rep. Imperatores diſcederent, & interim pro dominatu & ambitione, Religionis prærogatiuas ad ſuum arbi-

trium traherent, ſe Pontifices Max. renuntiauerunt & inter reliquos titulos inſcripſerunt. Hoc pacto, minore cum Populi offenſione & Tyrannidis nota, facultate tribuendi ſacros principatus atque poteſtates ſe vti poſſe cenſuerunt. Eo igitur nomine, non Imperatorio Plinius Iunior Sacerdotium Auguratus à Traiano petit & impetrat.

Plinius Traiano lib. 10. Epiſt.

Cum ſciam domine ad teſtimo-
„ nium laudémque morum meo-
„ rum pertinere, tum boni Prin-
„ cipis iudicio exornari, rogo di-
„ gnitati, ad quam me prouexit
„ indulgentia tua, vel Augura-
„ tum, vel Septemuiratum, quia
„ vacat, adijcere digneris, vt iure
„ Sacerdotij precari Deos pro te
„ publicè poſſim, quos nunc pre-
„ cor pietate priuata. Eo nomine Traianum ſuper reliquiis ſe-
„ pultorum transferendis eodem
„ libro conſulit, petentibus qui-

buſ-

buſdam vt ſibi reliquias ſuo- ››
rum, aut propter iniuriam vetu- ››
ſtatis, aut propter fluminis in- ››
curſum, aliaque his ſimilia quæ- ››
cunque, ſecundum exemplum ››
Proconſulum transferre per- ››
mitterem: quia ſciebam in vr- ››
be noſtra ex eiuſmodi cauſis ››
collegium Pontificum adiri ſo- ››
lere: Te domine Maximum ››
Pontificem conſulendum puta- ››
ui, quod obſeruare me velis. ››
Rurſum alia eiuſdem libri Epi- ››
ſtola de Religioſo templo tranſ- ››
ponendo, Diſpice ergo Domi- ››
ne, an putes ædem (Matris Ma- ››
gnæ) cui nulla lex dicta eſt, ſal- ››
ua religione poſſe transferri, ››
alioqui commodiſſimum eſt Ni- ››
comedienſibus, ſi Religio non ››
impedit, apud quos cognoui
alium, alium apud nos eſſe mo-
rem dedicationis. Ac reſponſum
fert, Potes mi Secunde chariſſi-
me, ſine ſollicitudine Religio-

Traianus Pontifex Max. Plinio, Ibid.

" nis, ſi loci poſitio videtur hoc
" deſiderare, ædem matris Deûm
" transferre in eam, quæ eſt ac-
" commodatior. Nec te moueat,
" quòd lex dedicationis nulla re-
" peritur, cum ſolum Peregrinæ ciuitatis capax non ſit dedicationis, quæ fit noſtro iure. Ita propter Religionis maieſtatem per Prophanos homines, Sacroſanctos honores & poteſtates deferri, cùm Ethnici nefas eſſe putarent, tolerabilius, minuſque Deo contumelioſum duxerunt ſuos Impp. è profanorum albo eximere, & Pontificatus Maximi inauguratione cohoneſtare. Ad iſtam rationem pertinet, Monarchæ vt noſtri, qui ſibi ſacroſanctam poteſtatem vendicant, more ſaltem paganico, hanc Numini reuerentiam præſtent, vt ſe ſummos Pontifices priùs ordinari patiantur, deinde ſe tales inſcribant, demùm Sacerdo-

ia ſuis ſeruis & Miniſtris diſtribuant, de Iure Religionis cum Traiano, exorta dubitatione, reſpondeant, neque quicquam collegijs Pontificum permittant, niſi quantum ſuæ libidini conſentaneum videbitur. Atqui apud Chriſtianos, contra iſta vniuerſa ius commune perpetuo valuit. Siquidem iuxta illud, Cunctas Electiones Eccleſiaſticas oportet eſſe liberas, atque adeò liberrimas, Laicis omnibus excluſis, quantum ad ſuffragium, grauis pœnæ iniunctione. Perſpicuæ ſunt ſanctiſſimorum Patrum ſanctiones, *Si quis deinceps*, Et, *Quoniam inueſtituras*, cum ſequēibus compluribus apud Gratiannm, & capita *Meſſana*, *Sacroſancta*, *&c.* apud Pontifices, De Electionibus. 16. q. 7. & diſt. 63. & 67.

Cap. ſeptimum, Eſſe de iure ordinario & perpetuo.

6. Elect. eſſe de iure communi, ordinario & perpetuo.

QVod autem iuris ordinarij & perpetui dignitate polleant, inductione ſingularum ætatum iam inde à Chriſto per totum Catholicum orbem doceri facillimè poteſt. Verum ad Noſtratem Galliam, quoniam præſertim de ea laboramus, vbi propter eas exciſas, vniuerſa ſacra conſpurcata & temerata ſunt, noſtram inductionem conferimus. Ordimur autem à ſexti Chriſti ſæculi initio, id eſt, quingenteſimo Salutis anno, quoniam de quingentis primis annis eon dubitatur, cum conſtet è Sidonio Apollinari, Gregorio Turonenſi, Seuero, Sulpitio & alijs Eccleſiaſticis rerum Gallicarum vetuſtis ſcriptoribus, Epiſcopos Galliæ ſub Ro-

manis Impp. à clero perenni ſucceſſione fuiſſe creatos. Reſtat igitur, diſcipiamus, quid mutato Galliæ ſtatu è Romanæ Prouinciæ forma in regiam de eo ſeruatum ſit. Conc. Aurelianenſe ſecundum, Regnante Clodouæo, à quo hic regius Galliæ ſtatus ſumitur, cùm præcedentes tres quatuorve Reges Francorum, qui nominantur, non modo reges non extiterint, ſed ne minimæ quidam Galliæ partis poſſeſſores ac Domini, tametſi tranſito Rheno ad eius Gallicam ripam, tanquam ſigno diuinitus dato ad dilacerandum Romanum Imperium ſicut a Daniele & Ioanne in Apocalypſi prædictum fuerat, accurrentes conarentur adeſſe Gallis libertatem affectantibus, ipſóſque ad ferendam ſibi opem contra Romanos inuitantibus, donec Galli ſe communi conſilio Clo-

douæo, vbi Chriſto nomen dediſſet, ſponte ſubmiſerunt, eum regem renuntiarunt, ſacraruntque, Galliam ſuam in regni formam redigentes & Galliæ partem, ſecutam ſuam factionem Regnum Franciæ appellantes, adeo vt Religio Regem primum huic regno tribuerit, ſicque Monarchiam Chriſtianiſſimam pepererit. Aurelianenſe igitur ſecundum eo regnante antiqua de creandis per Clerum paſtoribus iura perpetuanda ſub Monarchico ſtatu cenſuit. Canonis eius ſeptimi verba ſic leguntur,
An. 500. *In Ordinandis Metropolitanis & Epiſcopis antiquam inſtitutionis formulam renouamus, quam per incuriam videmus neglectam. Itaque Metropolitanus vel Epiſcopus à comprouincialibus Clericis & populis electus, congregatis in vnum omnibus*

comprouincialibus Epiſcopis ordinetur, vt talis (Deo propitio) Ad gradum huius dignitatis accedat, per quem regula Eccleſiæ in melius aucta plus floreat.

Clodouæus ipſe an. 500. conuocatis iterum, vt apud Vincentium Specul. legitur in ciuitate Aurelianenſi permultis præſulibus ac Epiſcopis, inter quos S. Melonus erat, in diligendis Paſtoribus antiquos canones ſeruari ac retineri præcepit. Nihil aduerſus hanc paternam ordinationem filij moliti ſunt. Nam Childeberti tempore, qui inter eos primas tenuit, Concilium Aurelianenſe tertium hanc ſanctionem vulgauit. *A comprouincialibus, Epiſcopus ipſe (ſicut decreta ſedis Apoſtolicæ continent) cum conſenſu cleri vel ciuium eligatur.* Similem

Vincent. hiſt. lib.

Con. Aur. 3. Can. 1.

Aruernenſe apud Claromontem, quæ tunc Aruerna ciuitas dicebatur, vt conſtat è Gregorio Turonenſi. *Placuit, vt ad ſacrum quis Pontificij honorem conſcendat Electione, non paucorum fauore. Sit in eligendis ſacerdotibus cura præcipua, quia irreprehenſibiles eſſe conuenit, quos præeſſe neceſſe eſt corrigẽdis* Mox ſecuta ſunt duo Aurelianenſia quartum & quintum. Quartum quidem, *Id etiam Regulare eſſe perſpeximus, vt Epiſcopus eligatur, electus ordinetur & in ſua Eccleſia conſtituatur.* Quintum autem, *Epiſcopatum quis conſequatur iuxta electionem cleri ac plebis, ſicut in antiquis canonibus ſcriptum eſt.* Et conſequenti, *Item iuxta quod canones decreuerunt*

Aruer. Can 2.

Aurel. 4. Can 4.

Quintum Can. 3. & 4.

nullus inuitis detur Epiſcopus, ſed nec per oppreſsionem Potentium perſonarum ad conſenſum præſtandum ciues aut Clerici, quod dici nefas eſt, inclinentur. Alioqui Epiſcop' qui magis per violentiam, quàm per decretum legitimum ordinatur, in perpetuum deponatur.

Quem Canonem mox clarius expreſſit Pariſienſe præſentia. S. Germani loci Epiſcopi, qui Cheribertum regem à Clodouæo quintum propter ſtupra excommunicauit, honeſtatum. *Iuxta antiquam conſuetudinem Canonum decreta ſeruentur. Nullus, ciuibus inuitis, ordinetur* Epiſcopus, *niſi quem populi & Clericorum electio pleniſsima quæſierit voluntate, non Principis imperio, neque per quamlibet* Pariſ. 1. ca. 6.

conditionem ingeratur. Quod ſi per ordinationem regiam honoris ſui culmen peruadere aliquis nimia temeritate præſumpſerit. nullatenus recipiatur. Si quis de comprouincialibus recipere eum contra indicta præſumpſerit, ſit communione priuatus. Matiſconenſe ſecundum, Guntranno memorati Chereberti fratre annitente, hanc libertatem Eccleſiaſticam ita firmauit, vt cum eam Chilpericus Chereberti F. paulò poſt vellicare vellet non potuerit, prohibitus ab Epiſcopis & Eccleſiaſticis, à populo traductus vt Hæreticus Catholicorum hoſtis, Nero ſiue Herodes, ſuæ ætatis, cæſus denique à quodam Landeſio atque ita tranſactum eſt iſtud primum Franciciæ Monarchiæ ſeculum. Diſpiciamus nunc ſecundum ab

Greg. Turon, lib. 4. 5. 6.

au 600. Salutis ad 700. quod Septimum eſt Chriſti & Catholicæ per orbem Eccleſiæ. Cæſarij & Clementis Arelatenſium, & S. Audoeni Rhotomagenſis Archiepiſcoporum electiones & opuſcula aliquot ab ipſis edita fidem faciunt ipſos ad eum gradum perueniſſe per eiuſmodi oſtium. Confirmant Gallicana illius curriculi Concilia, Antiſſiodorenſe, Sueſſionenſe, præſertim autem Francicum, cuius meminit Vincentius Speculator, & Cabillonenſem totum ſæculum in duo dimidia ſecans. Ad annum enim 654. Clodouæo 2. regnante celebratum eſt, iſto emiſſo Canone. *Si quis Epiſcopus de quacunque ciuitate fuerit defunctus, non ab alio, niſi à comprouincialibus, Clero & ciuibus ſuis alterius habeatur Electio. Alioquin hu-*

Secundum Regni ſæculum ab an. 600. ad 700.

Vinc. hiſt. 23. c. 102.

Cabil. ca. 10

ius ordinatio irrita habeatur.

Tertium à 700 ad 800 Tertium Regni Franciæ ſæculum, octano Chriſti reſpondens à 700 ad 800 non alio deferendi Sacerdotia genere vſum eſt. Alcuinus, Strabus, Carolus ipſe magnus in ſuis ſcriptis abundè teſtantur. Similiter habitæ tunc Synodi, Sueſſonenſis, Francica, Gentiliaca, Vernenſis. Aliter fieri non potuiſſe facilè ſibi perſuadebit, qui contemplabitur totum illud fuiſſe prope emenſum à Carolo Martello, Pipino & Carolo Magno Chriſtianiſſimis principibus. Carolus enim Martellus an. 715. ſub honore Maiordamatus regnum adminiſtrauit an. 28. Pipinus 751. dimidiato ſæculo, Carolinorum regnum, tonſo Childerico, auſpicatus eſt. Carolus Mag. ad octingenteſimum Chriſti perduxit, quo vſq; 801. à Leone Pont. Max. Imperato

ratoris & Auguſti titulum conſequeretur. Hos tres conſtat Eccleſiæ auctoritatem à violentia Procerum vindicaſſe, poteſtatem eius ſtabiliuiſſe, Capitula (ſic enim ſuas leges & decreta appellabant) pro S.S Canonum obſeruatione condidiſſe. Hac pietate & ſanctis officijs viam ad diadema ſibi patefeciſſe, Zachariæ Pontificis ſententia, atque iudicio. Poſt quod, nempe 755. Concilium apud Palatium Vernis habitum ſub Pipino iam Rege canonem vigeſimum quartum Chalcedonenſis renouauit in hæc verba. *Poſt mortem Epiſcopi, non liceat Epiſcopatum eſſe ſine paſtore ſupra tres menſes niſi talis neceſsitas euenerit, vt hoc nullo modo fieri poſsit. Tum ad proximam ſynodum Epiſcopus ordinetur.* Præterea Carolus Magnus priuilegium eligendo-

Vernenſ. c. 17.

rum præſulum ab Hadriano, propter ſua maiorûmque ſuorum præclara in Sedem Apoſtolicam merita, conceſſum reddidit & hoc capitulum apud Anſegiſum Abbatem & Heroldum peruulgauit. *Epiſcopi per Electionem cleri & populi ſecũdum ſtatuta Canonum eligantur.*

Heroldus lib. 1. legis Franciæ c. 78.

Quartum Regni ſeculum ab 800.

Quartum, quod nouum eſt Chriſti, ab 800. ad 900. vehementius ſacris cooptationibus fauit. Ludouicus enim reuera Pius & Pij filius, retulit Patris Caroli Magni capitulum. Iuribus præterea deferendorum Pontificatuum, quæ obtendi potuiſſent à ſuis ſucceſſoribus, propter priuilegium ſuperiore ſæculo Patri à ſede Apoſtolica attributum, purè & ſimpliciter renuntiauit. Renuntiatio ex Anſegiſo Abbate & Germanicorum Francicorúmque legi-

bus apud Gratianum legitur. Cui aſtipulatur illud Adonis, *Epiſcopales etiam Synodos, ad redintegranda, S. S. Patrum ſtatuta & Chriſtianarum regularum obſeruationem vbique fieri decreuit.* Item capitulum 13. Aquiſgranenſis ſub eo celebratæ quod inſcribitur, De paſtoribus animarum, quales in Eccleſia eligi debeant. Et Pariſienſis vndecimum de Electione & promotione eorum, qui aliis præficiuntur, vbi renouatur Canon ſecundus Chalcedonenſis. Praxis apparet è Scriptoribus illius Centuriæ, præcipuè ex Hincmaro Rhem. Archiep. Rabano Moguntin. Remigio Antiſſiod. Angelomo, Iona Aurelia. Antegiſo, S. Herico S. Germani Antiſſiod. & Annonio S. Germani Pariſienſis monachis. Rurſum è conciliis, Aquiſ-

C. Sacrorum canonum. diſt. 63.

granenſi pro Canonicorum Regula, Theodonenſi, Rhemenſi, Cabillonenſi 2. Meldenſi, Sueſſionenſi apud S. Medardum, Trecenſi, Metenſi. Hincmarus Rhemenſis complura exempla ſuppeditat. Sed & motus de Theutgadio & Gunthario Treuerenſi, & Colonienſi Epiſcopis
863. ſententia Apoſtolica damnatis, tredecim annis poſt illius Centuriæ medium, cœtibus Synodalibus ſæpius ad nouam electionem euocatis, illam fuiſſe Gallicæ Eccleſiæ conſuetudinem oſtendunt, itémque Proclamatio Caroli Calui, propria ipſius manu Patribus Synodi Tullenſis ſiue Saponariæ aduerſus Vueniloñe Archiep. Senonenſem porrecta, Vbi inter cætera Caluus ipſe, cùm tamen vellet Vuenilonis ingratum erga ſe animum exaggerare, non gloriatur ſe illum creaſſe Archiep.

Senonenſem, ſed ei duntaxat, Clerico in capella ſua ſibi ſeruienti conſenſum procuraſſe ſacrorum Epiſcoporum, & apud Epiſcopos, quantum ex ſe erat, vt eundem ad gubernandam Senonum metropolim ordinarent, obtinuiſſe. Eodem iure ſequens ſæculum à 900. ad 100. gauiſum eſt, vt è Frodouardo Rhemenſi, qui ſeptuagenario maior 966. obiit, & totius illius ſæculi vſque ad obitus ſui diem breue chronicon conſcripſit, intelligitur. Bouo (inquit) Catalaunēſis Epiſcopus obiit 947. Eligūtque ſibi Catalaunenſes, quēdam nobilem adoleſcentem clericum, nomine Gibuinum. Et alibi, Epiſcopatus Laudunenſis 936. datur Rodulpho eiuſdem loci presbytero à ciuibus concorditer electo, qui à Domino Artaldo Rhemenſi Arch. conſecratur. Intruſio Hugonis He-

Quintum Regni ſæculum à 900. quod decimum eſt Chriſti.

riberti Comitis filij ab eodem explicata plenius iſta illuſtrat.
926. Epiſcopatus Rhemenſis
„ Heriberto Comiti commiſſus
„ eſt ſub obtentu filij ſui Hugo-
„ nis admodum paruuli, necdum,
„ ceu ferebatur, quinquennis.
„ Abbo Epiſcopus Romam petit
„ cum legatis Heriberti comitis.
„ 928. Odalricus quidam Epiſco-
„ pus in Eccleſia Rhemenſi reci-
„ pitur ab Heriberto comite ad
„ celebrandum taxat Epiſcopale
„ miniſterium, vice Hugonis filij
ſui paruuli. Hæc quoniam Canonicis electionibus aduerſabantur, quas oportet eſſe liberrimas, & à Clero partim metu, partim gratia Heriberti tunc præſidium in vrbe habentis
„ acta fuerant, 931. Rodolphus
„ rex literas Rhemos mittit ad
Clerum & populum, pro ha-
„ benda electione præſulis, ad
„ quas illi reſpondent, ſe id agere

non poſse, *ſaluo ſuo Electo & Electione manente, quã ſcceràt.* Obſeſsa vrbe & capta ordinari fecit ibi præſulem Artaldum S. Remigij monachum 932. Miſſi Rhemenſis Eccleſiæ Giſo & Almaricus Roma redeunt & palliũ Artaldo præſuli electo deferunt. Extorta prior Electo & contra Canones excuſsa ingentes turbas in regno excitauit, ad quas ſedandas collectæ ſunt paſſim Synodi, nec res componi po uit niſi authoritate Ingelheimenſis triginta duûm Epiſcoporum, præſidente Marino legato Apoſtolico, ſeorſum propter hanc Rhemenſis Epiſcopatus controuerſiam miſso, Othone Imp. & Ludouico Franc. Rege præſentibus: Summa iudicij fuit, vt iuxta ſacræ legis inſtituta reſtitueretur Artaldo Monacho Rhemenſe E-

Contin. Reginonis. Frodoardus an. 948.

„ piſcopium & in Hugonem eiuſdem ſedis inuaſorem Synodale „ perageretur iudicium. Præce„pit itaque MAXIMUS Pontificis „ Vicarius, vt Canonicam ſuper „ hac præſumptione Synodus „ proferret ſententiam. Iubentur „ ergo ſanctæ legis Catholica recitari capitula. Quibus recita„tis, ſecundum ſacrorum cano„num diſciplinam & Sanctorum „ Patrum decreta, Sixti, Alexan„dri, Innocentij, Zoſimi, Bonifa„cij, Cæleſtini, Leonis, Symma„chi, cæterorumque Eccleſiæ Dei doctorum, excommunica„uerunt & ab Eccleſiæ Dei gre„mio repulerunt prædictum Hu„gonem Rhemenſis Eccleſiæ per„uaſorem, donec ad pœnitentiam & dignam ſatisfactionem venire procuraret. Hæc Frodoardus, qui negotii aliqua pars fuit, ac propter illud ab Heriberto comite quinque menſium car-

cerem ſuſtinuit. Quod ſi propter concuſſam Electionem vmbram tot motus extitere, quid, obſecro, tunc non contigiſſet, ſi corpus fuiſset emotum? Hac verò Synodi ſententia videtur excitatus Otho, qui concilio interfuerat, vt Electiones aliquot Abbatiarum in nonnullis Germaniæ locis obſcuratas in lucem aſsereret. Scribit enim Reginonis continuator. 656. Abbatia „ S. Nazarij in Larsheim electioni „ reſtituitur. 957. Otho Abbatem „ S. Petri in Vuitzeherg ſub ante- „ ceſsoribus ſuis Electionis & pri- „ uilegij dono priuatam, ſtudio „ S. Religionis, dignitati priſtinæ „ reſtituit. 967. Aſulphus Treue- „ renſis Abbas præſenti vitæ ſub- „ trahitur & Thutfridus ſucceſ- „ ſor eligitur. Obtinuerat Otho à Leone octauo, vt Carolus Mag. ab Hadriano I. hanc facultatem, ſed illa ſe exuit, vt pii, deique

metuentes omnes principes, intellecta iuris ſacri diſciplina. Aperta renuntiatio huic iuri facta, quemadmodum & Caroli Mag. & Ludouici eius F. Gratiani decreto inſerta eſt. Alia exempla occurrunt paſſim apud rerum Gallicarum ſcriptores, Frodoardum, vndecim eius coætaneos, Rheginonem, Rheginonis & Aimonij continuatores, Abbonem Floriacenſem. Quæ cùm, ad extremum ſæculi Ludouicus 4. Lotharius 4. Ludouicus 5. Carolinorum nouiſſimi, paruipendere ſuſcepiſſent, Cleri ac populij odia maleuolentiámque facile incurrerunt & breui Monarchiam iuſto Dei Sacrilegia deteſtantis iudicio, in Capetiorum familiam importarunt. Sequitur ergo ſextum regni Francici ſæculum Capetiæ gentis proprium, à 1000. ad 1100. Chriſti vndeci-

o. Hadrianus d. 63. c. in Synodo. d. eadem c. Conſtitutio. d. 63. c. Ego Ludouicus ead. diſt.

Sextum Regni ſæculum à 1000.

mum emetiens. Hugo enim Palatij præfectus 988. vi & principum fauore, reiecto Carolo Lotharingiæ duce, Ludouici Regis, vt ferebatur, veneno ſublati patruo, cui ex lege Salica regnum debebatur, Monarchiam adipiſcitur. Tum ei valde fuit opportunum, ad gratiam Cleri & populi demerendam, Religionem fouere, Eccleſiæ auchoritatem, quam nouiſſimi Carolini temerauerant, tueri. Et quamuis ipſius nouo ſtatui ſtabiliendo neceſsarium videretur, præcipuis ciuitatibus & locis paſtores ſuarum partium ſtudioſos præficere, plus leges tamen (inquit Æmylius) quàm noui Regis voluntas & corroborandi ſui ſolij ſpecioſa neceſſitas valuere. Nam vel vnius Seguini Senonum Archi. refragatio Hugonem terruit, ne vel Arnulphum Caroli compe-

titoris ſui fratrem nothum Rhemorum Arch. ſibi inuiſum & propter regiam propinquitatem ſuſpectum à ſede deiiceret. Acceſſit legatus Ioannis Pont. Max. qui Hugonem hortatus eſt, vt contentus regno, quod immortale optaret in ſua domo, cum ſene Archiepiſcopo & Canonica diſciplina bellum non gereret. Ita regnum huius gentis cum Sacramento & fide de Eccleſiæ Gallicanæ legibus, & poteſtatibus ſeruandis fundatum fuit. Cuius poſteri tenaciſſimi fuere multis de eo latis legibus, ad vſque Franciſcum, qui ſuorum ſacramentorum immemor diuina humanâque iura omnia peruertit & Eccleſiam noſtram in hoc malorum barathrum præcipitauit. Robertus Hugonis F. Sancti gradum meruit pro ſuis in Religionem officiis, fecitque vt Electionis

conſuetudinem Synodus Lemouicenſis, à qua Regum doctiſſimus appellatus eſt, confirmaret, & de ipſo Paulus Æmylius iſta ſcriberet, *Cœnobiorum opes profanis proceribus attributas in Francia oſtendimus. Robertus Francus rex eum morem ſoluit, Henricus Rex paternæ ſanctitatis in ea re fuit æmulus.* Conc. Rhemenſe præſentia Leonis noni illuſtratum idem præſtitit 1049. Claromontenſe Vrbano ſecundo præſidente 1095. inter cætera rettulit. Philippus 1. qui regnare cœpit 1061. adegit capitulum quoddam, vt puerum ad Paſtoratum deligeret. Regis ſtudium hoc diſticho rythmico, vt ferebant illa tempora notatum eſt, teſte Iuone Carnotenſi.

Æmyl. lib. 5 hiſt. Franc.

Iuo. Carno. in Epiſtolis.

Eligimus puerum, puerorum feſta colentes.

Germanico erat Regno (de inueſtituris) aduerſus ſedem Apoſtolicam in Galliarum regno ſuſcitaretur. Sic enim 400. annis ante Iuonem Carnot. 1117. defunctum, ſacras electiones apud nos viguiſſe confirmatur. Hanc verò fœlicitatem in ſeptimum regni ſæculum à 1100. ad 1200. cum Chriſti duodecimo currens, tranſmiſſum eſſe, ita liquet. Rhemis Synodus inſtituta eſt Calixto 2. præſente, qua Henricus Imperator propter inueſtituras hoſtis Eccleſiæ pronunciatus eſt: Ludouicus Craſſus, qui regnum adierat 1110. aduerſus Henricum pro Synodi & Pontificis ſententia bellum ſuſcepit. Sugerius S. Dionyſij Abbas, tunc viuens, plus ducenta hominum millia Craſſo adfuiſſe narrat. Tam alacris erat totius Galliæ concurſus pro

Septimum Regni ſæculum à 1100. ad 1200.

S.Electionibus retinendis. Atque hinc coactus eſt Henricus exercitum dimittere, cum Pontifice & Synodo redire in gratiam, iniuriæ inueſtiturarum cedere. Ceſſio ſuperius recitata eſt. Cum autem poſtea Craſſus, non quidem lectitias creationes carpere, ſed ius regium eſſe vellet, ne Epiſcopi & Abbates ſe inconſulto eligerentur, hócque pugnaret cum electionum natura, quas liberrimas eſſe oportet, refutatus eſt. Nam Radulphus, vt in Apologia narrat Iuo Carnotenſis adhuc ſuperſtes, Rhemorum Pontifex deſignatus eſt, Eccleſiaſtici ordinis iudicio, non quæſito Regis conſenſu, & Adamo S. Dioniſij Abbate mortuo, Calixto Pontificatum exercente, Sugerius abſens, eodem inconſulto electus eſt. Cumque indignans Craſſus bona Cleri propterea vſurparet, à S. Ber-

C. ſi quis deinceps.

nardo frequenter increpatus territúſque, tandem eiuſdem Bernardi vaticinium ſenſit ac expertus eſt, hanc ſuam prauitatem filij interitu mulctandam. Filius enim Philippus à patre iam in regni conſortium ſumptus, paulò poſt vectus equo, per ſuis occurſum ceſpitante, 1131. ex lapſu periit. Nec deſiit Bernardus donec reſipiſceret, apud Honorium 2. & alios " Ro. Pontifices inceſſere & He-" rodem appellare, qui Chri-" ſtum non iam in cunabilis haberet, ſuſpectum, ſed in Eccleſiis inuideret exaltatum, Ludouicus Iunior 1138. patri Craſſo ſucceſſit, regni initio nonnihil indulſit paternis ſtudiis. Tum enim D. Bernardus Epi. 221. eum puerum facit, deinde obiurgat, quod apud Catalaunum paſtorem præfici non ſineret 222. ad Ioſcenſem Sueſſionen-

ſem, & Sugerium Abbatem, quorſum obiurgatio ſpectaret, plenius explicat. Habeat rex „ (inquit) aduerſus Comitem „ Cãpaniæ ius, ſed quo iure ob„ ſecro, quo iure præſumit, vt Ec„ cleſiarum poſseſſiones & terras „ deuaſtet, *vt Christi ouibus pa-* „ *ſtores præfici non permittat*, „ vt his quidem Electorum pro„ motionẽ prohibebat aliis verò, „ *quòd hactenus inauditum eſt*. „ (Nota) dilationem Electionis „ iniungat, donec penitus deſoletur terra. Sequenti obiurgationem defendit apud Sueſſionenſem, qui ſibi durius reſponderat. Ex quo reſponſo apparet Sueſſionenſem turpiſſimum fuiſſe Regum mancipium, politicum & aulicum adulatorem. Rurſum Schiſmaticos & fomites ſcandali vulgo dictos, qui Regem puerum (ſic enim vo-

cat) in iſta ſententia fouebant. Prouectior autem reſipuit ſeque propriæ ſalutis cupidiorē præ-buit. *Reuerſus* (inquit Thomas Valſinganus) *Ludouicus Iunior de Hieroſolymitana contra Saracenos expeditione, cum quidam clericus Roma Papale quoddam priuilegium attuliſſet, quo in omni Eccleſia Cathedrali ſui regni ius conferendi, cui vellet, primam vacaturam cum cunctis fructibus, medio tempore prouenientibus conſequebatur, confeſtim combuſsit literas dicens. Malo illas hîc comburere, quàm ſi propter illas in inferno comburerer.* Quod etiam docet creatio Petri Lombardi 1160. in Epiſcopum Pariſienſem, cùm tamen pars Canonicorum Regis huius fratrem delegiſſet. Leguntur in hunc vſum complures

Thomas Valſingan in hypodigmate Neuſtriæ.

D. Bernardi Epiſtolæ. Centeſima quinquageſima prima inſcribitur, *ad Philippum Turonenſis Eccleſiæ electum.* 164. & 167. agit de conuentu Lingonenſis Eccleſiæ ad eligendum Epiſcopum. Electionem in eo factam tuetur centeſima ſeptuageſima ad Regē Lud. Iuniorem. *Electio ritè celebrata eſt. In eo regia maieſtas, quod rectè factum eſt, quo modò imminuta dicatur?* 171. *&* 172. commendat Falconem Innocentio Pontifici, „ abſque vlla contradictione & cunctatione, concorditer à ſuis electum, vtiliter promotum, ritè conſecratum, vt ab ipſo honoris ſui officiique plenitudinem cōſequatur. Epiſt. 202. hortatur clerum Senonenſem, vt deſtituti Benedicto Paſtore ſuo, de ſubſtituendo alio ſollicitè ſatagant, indicant ie-

iunium, accerſant Epiſcopos „
Suffraganeos, aſſenſum religio- „
ſorum, qui erant in Epiſcopatu; „
poſcant in commune, tractent „
commune negotium, *ne ſua ſo-* „
lemnitate fraudetur tanti ſacer-
dotis ritè celebranda electio.
Reliqua confirmari poſſunt va-
riis aliorum teſtimoniis. Hoc
enim æuum præter concilia
nobis tulit complures Scripto-
res, Honorium Auguſtodunen-
ſem, Odonem Cameracenſem,
Hugonem & Richardum Vi-
ctorinos, Petrum Cluniacen-
ſem, Pothonem Presbyterum,
Petrum Bleſeſem, Petrum Rhe-
menſem, Ioan. Beletium, Gra-
tianum, Comeſtoren. Poſtquam
verò peruentum eſt ad 1200. *Octauum*
id eſt, octauum Regni ſæculum, *Regni ſæcu-*
ſiue decimum tertium Chriſti, *lum à 1100*
Philippus Adeodatus S. Ludo- *ad 1300.*
uici auus ante profectionem

Hieroſolymitanam conſtituit 1220.vt Canonici Eccleſiarum Cathedralium & Monachi Abbatiarum Regalium eligendi facultatem retinerent, ac idoneos,adeo gratos, Eccleſiæ re-
„ gnóque vtiles deligerent. Edi-
„ cto occaſionem dedere, vt ver-
„ ba oſtendunt Regalia,id eſt,Regiæ fundationis monaſteria quòd eorum Abbates eligerentur quidem,ſed petita à rege venia,quo onere ea nunc abſoluit.
1228. Octo annis poſt S. Ludouicus legem de eadem re promulgauit ac Beneficia Eccleſiaſtica omnia, nè Regalibus quidem exceptis,ſecundum ius commune conferri ſanxit, deinde poſt 40.annos id eſt, 1268. ſolenni ordinum conſulto redintegrauit,conſtituta ſanctione, quam appellari hodie Pragmaticam Sanctionem S. Ludouici ſuprà docuimus.Poſtremo ne Succeſ-

ſorum vllus ei decerpere quicquam poſſet, prætextu priuilegij alicuius Apoſtolici, diploma ad ſe Roma miſſum flammis tradidit, ſecutus exemplum ſanctiſſimi principis Valentiniani Aug. qui cum ad ſe deferretur ab Epiſcopis Electio Epiſcopi Mediolanenſis, reſpondit. Maior res eſt, quàm vt nobis conueniat. Vos autem gratia diuina prædіti & illius ſplendore fulgentes melius eligetis. Horum omnium praxis oſtenditur teſtimoniis Conciliorum & auctorum iſtius Centuriæ. In conciliis numerantur tria Oecumenica Lateranum, cuius Canon 24. totus eſt de hac re, Lugdunenſe duo, Pariſienſe &c. In auctoribus Innocentius 3. & 4. D. Thomas, Vincentius Beluacenſis, Durandus Mimatenſis. Sæculum Regni nonum à 1300. cum decimo quarto Chriſti concurrens

Theodo. hiſt. lib. 4. c. 6.

Nonum Regni ſæculum a 1300. ad 1400.

his veſtigiis inſtitit. Philippus Pulcher S. Ludouici nepos 1311. Aui Pragmaticam inſtaurauit, ſanctam æternámque eſſe iuſſit. Ludouic⁹ Hutinus 1315. vtramque, nempe Sancti Ludouici conſtitutionem, & alteram Philippi Pulchri Ludouicianæ affinem ſingulari edicto comprobauit. Cui poſtea 1351. acceſſit Ioannis Regis alia confirmatio, vt iam nihil neceſſe corrogare teſtimonia Scriptorum & conciliorum huius curriculi, quæ alioqui ſunt quamplurima, videatur, quoniam per tot Regum edicta atque iudicia de exequendi facilitate planè plenéque conſtat. Relinquitur igitur regni ſæculum decimum à 1400 ad 1500, Chriſti decimo quinto congruens, quod quanto propius, tanto certius & paucioribus eget probationibus. In eo Carolus ſextus 1406. ſuperiorum

Seculum Regni decimũ á 1400.

rum omnium regum ſanctiones & iudicia renouauit, & priuato edicto, muniit, quod de more publicatum eſt, & in tabellario Curiæ Pariſienſis perſcriptum. Carolus ſeptimus 1438. publicis Bituricenſibus comitiis ſolemniter repetiuit, niſi quòd ad pragmaticam S. Ludouici ſanctionem aliqua non ſatis piè adiecit, quæ ſedis Apoſtolicæ iuribus, & Eccleſiaſticæ libertatis regulis aduerſantur, dum fictis regalium priuilegiis regaliter non Chriſtianè, indulget. Qua etiam ratione factum eſt, vt ad concilij Baſilienſis ſeſſionem vigeſimam primam, titulo de Annatis multa incommodè affluerit, quæ efficiunt, ne iam ſit pragmatica Baſilienſis, ſed priuata Regum Franciæ ſanctio. Nam integro de Annatis titulo, quæcunque à Paragrapho, *voluit tamen hæc congregatio*,

Boëthius Epo comes Palatinus lib. 1 Eccleſiaſticarum quæſtionum

ſequuntur,ſuper addidit. Inter quæ,eſt Paragraphus, *Item quod dicta quinta pars*, non modò Regalium mentionem faciens, à quibus Conc. Baſilienſe perpetuò abhorruit, verùm etiam beneficia, Regalium ementito iure collata, ab Apoſtolicæ ſedis iure & cathedratico eximens. Propter has maculas ſanctionem Carolinam reiicimus, Ludouicinam ſanctam & antiquam requirimus & poſtliminio redire optamus. Ex Carolina interim colligimus perpetui fuiſſe moris & iuris apud nos per canonicas electiones deferre ſacerdotia, neque principes hanc facultatem, inter Regales, vnquam retuliſſe, vt hodie. Quocirca Ludouicus
1462. vndecimus auditis Pij ſecundi & nonnullorum aliorum Pontificum rationibus Pragmaticæ probè Turonis renuntiauit, quantum ad iura pontificia. Ne-

que enim hac renuntiatione quicquam electionibus ſacris detractum voluit. Nam id mox explicauit, indicto apud Aureliam conuentu, & ordinariis ſacroſanctorum principatuum renuntiationibus integrè & illibatè Clero relictis. Carolus autem octauus 1484. ſimpliciter & abſolutius Pragmaticam inſtaurauit Synodo Turonis habita; ita vt vbi actum fuerat de ea aliquando tollenda vel potius corrigenda, illic referretur, ſicque per Ludouicum duodecimum patrem populi ad Franciſcum perueniret. Nos non poſſe vlterius progredi ac ſæculum Domini decimum ſextum, noſtræ verò Monarchiæ vltimum, non conſonare ſuperioribus ægerrimè ferimus. Scelere enim Franciſci factum eſt, vt Chriſtianiſſimi eſſe deſierimus & Chriſtianiſſimorum elogium tot tantiſ-

Æmylius.

Seculum Regni vndecimũ, Chriſti decimum ſextum à 1500.

que maiorum noſtrorum facinoribus partum amiſerimus, inductis pactionibus (concordata appellant) 1516. æternarum illarum ſanctionum & ſanctiſſimorum iudiciorum peremptoriis, quæ quanta religionis neceſſitate diſſolui diſcindive debeant, proprio capite deinceps oſtendamus.

C. 8. *De S. Electionum neceſsitate.*

POſtremò igitur & ſeptimo loco eas eſſe de neceſſario iure commonſtremus. Vt neceſſarium in humanis dicitur, ſine quo Reſp. diu conſiſtere non poteſt: ita in diuinis, ſine quo Religio diu permanere in ſuo ſtatu ac integritate nequit. Quod autem Religio diutius in Gallia abſque ſacris Electionibus in ſua integritate ac gradu

permanere nequeat, etſi nimis id experiamur, ac ſentiamus Franciſcum per illarum labefactionem Regnum noſtrum in hos impulisse ſcopulos, è quibus emergendi exigua ſpes videatur, multis argumentis tamen demonſtrare non erit alienum.

I.

Abſque illis Concilium Tridentinum apud nos planè vigere ac executioni mandari non poteſt, ac ita iudicatum eſt à cunctis Galliæ conuentibus, vtróque Bleſenſi, Melodunenſi, Germaniano, Pariſienſi. Alioqui quo pacto ſatisfaceremus decretis, verbi gratia, de obedientia Monachorum erga Abbates, Canonicorum erga Epiſcopos, quos pro lupis habent, de compellendis ad officium & antiquam virtutem Clericis, de Seminariis. De reſtituendis ad ſuam diſciplinam Monaſteriis,

& eis ad ſtatas congregationes & Capitula reducendis. De Exemptionibus. De Reſidentiis. De Vnitate Sacerdotiorum. De canonicis prouiſionibus. De Hæreticis ex Eccleſiæ præbendis & dignitatibus deturbandis. De nothis & ſpuriis ad poteſtates Eccleſiaſticas non admittendis &c.

2.

Abſque illis ſcandala exoriri & vigere neceſſe eſt, quæ vel in Sede Apoſtolica apparuerunt, quando apud illam per annos 150. ceſsauit electio. Ab an. 892. ad vſque 1048. id eſt, à Formoſo vſque ad Damaſum 2. quadraginta vnus Pontifices ſibi per ordinem ſuccedentes nullius extitere virtutis, quod ab imperatoribus Germanicis fuiſsent obtruſi, non lecti, & per Poſticum, id eſt, per Imperatoriam vim & tyrannidem, non per

Oſtium .i. Canonicam Electionem ingreſſi. Vix inter tot Ioannes 19. laudatur ab aliquot virtutibus. Quare non Apoſtolici, ſed Apoſtatici a Platina vocantur. Si in viridi ligno hoc contigit, in arido quid fiet?

A boue maiori diſcat arare minor.

3.

Neceſse eſt occurrere hæreſibus præſentibus & Cathedras Catholicas ambientibus. Aliter occurri non poſse etiam ipſi hæretici vident ac fatentur. Matthias enim Flaccus Illyricus ideo Principes & Magiſtratus Germaniæ laicos ad inuadendam iſtam facultatem accendit, quia, inquit, Canonici & Monachi eligunt duntaxat Epiſcopos & Abbates papiſtas, nunquam Euangelicos. Sic ipſius iudicio non haberet hodie Gallia tot præſules Lutheranos,

Electionibus intermiſceant.

5.

Electionem enim Paſtorum ad Collegia Eccleſiaſtica pertinere, eoque iure illis vtendum eſſe, Saluis Sedis Apoſtolicæ iuribus, ex eo perſpicuum eſt, quòd cum Epiſcopus Eccleſiæ ſponſus ſit, & matrimonium quoddam ſpirituale inter ipſum atque Eccleſiam contrahatur, neceſſariò cenſenſus Eccleſiæ, tanquam ſponſæ, interuenire debet.

6.

Quoniam nulli melius iudicare poſſunt, qualis ſit eligendus quàm hi qui ſunt Conſiliarij & cum Eligendo regunt, optiméque nôrunt negotia: dubium non eſt, quin Collegia ipſa Eccleſiaſtica idoneos paſtores multo rectius creare valeant, quàm ſi in aula Regia, in qua ſapientes, docti, probi, virtutiſ-

que ſtudioſi ſunt incogniti vel ridiculi, vt Anaxarcho referebat Indus Gymnoſophiſta, nominarentur. Addendum quòd Reges ſolent amare Aſinos, vt cum voluptate & lætitia Palatinenſium Idolorum myſteria portantes, odiſſe literatos, tanquam humaniores tetrioriſque vitæ cultores. Quo pacto enim amarent literas, quas nunquam didicerunt, vt de illis, præſertim Occidentalibus vetus ſit verbum. Adeo imperitus eſt vt Rex eſſe poſſit. Qualis noſter Ludouicus vndecimus, qui nihil prorſus ſciebat, ſed nec quicquam filium ſcire Latine patiebatur præter.

Heſych. Illuſtrius in vita Pyrrhonis.

Neſcit regnare, qui neſcit diſſimulare.

7.

Poſtquam perfecta abſolutaque Electio, proponuntur programmata. In vitam, mores, Re-

ligionem, natales, eruditionem, prudentiam Electi inquiritur. Et antequam à ſummo Pontifice Electionis confirmatio petatur, qui intercedere voluerint, audiuntur. Ita rectius probari & explorari queunt, qui à Collegio conſtituuntur, quàm ab aula Regia, vbi nec perſpecta ſunt proborum merita, nec quicquam obtinetur niſi fauore, gratia, adulationibus, prauis obſequiis, corruptelis.

Lampridius in Alex. Seuero.

8.

Cum paſtor ſolenniter & Canonicè à collegio renuntiatur, confirmaturque, ſeruata programmatum & inquiſitionum formula, maioris certe eſt exiſtimationis, vehementiûſque obſeruatur, colitur, ac diligitur à populo, Canonicis, Cœnobitis, quàm ſi ipſis inuitis, neque poſtulantibus obtrudatur. Itáque doctrina eius multo fru-

ctuoſior eſt atque ad ædificandum efficacior.

9.

Hinc tametſi D. Petrus Chriſti vicarius eſſet, Eccleſiæque caput, nec propter Spiritum Sanctum in ſe inhabitantem in Nominando errare poſſet: tamen mortuo Iuda, qui vnus erat Apoſtolorum, Collegium diſcipulorum Chriſti delegit ac ſors cecidit ſuper Matthiam, quemadmodum in Apoſtolorum actis legitur. Quo exemplo hodieque Pontifex, à ſe motu proprio expetitum ad ſacrum Cardinalium conſiſtorium defert, eorumque approbatione paſtorem conſtituit.

Act. 1.

10.

Ex quo primum orta eſt in orbe Eccleſia vſque ad S. Ludouici ſæculum, id eſt, annum plus 1270. nuſquam reperiuntur ſummi Pontifices impediuiſſe, quo-

quominus libertate iſta Noſtrates Eccleſiaſtici fruerentur. Quin potius eam adiuuerunt, auxerunt, propugnarunt, editis memorabilibus conſtitutionibus, ex quibus eos conſtat fuiſſe vehementer ſollicitos, vt rectè, decenter atque ordine Electiones celebrarentur. Quæ in decreto Iuonis Carnot. & Gratiani, Decretalibuſque Gregorij de hac materia leguntur, pleniſſimam fidem faciunt. Tanto profectò ſtudio, tamque inſigni zelo, vt in poſtulationibus ipſis, infirmata poſtulatione, ad Eligentes totum negotium remitterent, vt eligerent denuò. *C. bene, de Poſtul. Prælato.*

II.

Poſt mortem D. Ludouici aſtiterunt fauerunt que Philippo Pulchro an. 1311. Ludouico Hutino 1315, Ioanni 1351. Carolo ſexto 1406. D. Ludouici de hac re conſtitutionem pro-

prijs edictis confirmantibus. Sic florebat Eccleſia noſtra, religio per Noſtros propagabatur & ad barbaras nationes deferebatur, fides Catholica extollebatur, bonis tum ſpiritualibus tum temporariis luxuriabant omnia,

12.

Pii reges omnes, cùm Eccleſias regni ſui rectè ordinatas cupiuerunt, hanc prouidendi Eccleſiis rationem, maximè omnium, tanquam neruum Religioſæ diſciplinæ, probauerunt eámque modis omnibus conſeruare perpetuò ſtuduerunt. Hoc docet Vincentius Speculator, prolato inter cætera Clodouæi Regum Franciæ primi exemplo. Cui S. Roberti, Henrici 1. Philippi Adeodati, S. Ludouici Philippi Pulchri, Ludouici Hutini, Ioannis, Caroli ſexti, Caroli ſeptimi, Caroli octaui, Re-

gum denique noſtrorum pene omnium exempla & conſtitutiones adiici queunt. Profectò ſi Reſp. ciuilis ſuos miniſtros & Magiſtratus in probe ordinata ciuitate ſibi deligit, quidni Eccleſia ſancta & glorioſa Dei ciuitas de ſuis ſibi eo modo, ſi non meliore, proſpiciet?

13.

Imperatores idem probarunt & inſtituerunt. Inter eos Valentinianus ſenior, in Theodoriti hiſtoria Eccleſiaſtica, Leo & Anthemius in Iuſtinianeo codice, Carolus Magnus & Ludouicus Pius in Anſegiſi Abbatis Capitulis. Quin etiam Moſcorum & Abyſſinorum Imperatores hodie Metropolitas ſuos, ille è Conſtantinopolitano Patriarcha, hic ex Alexandrino non inuiti accipiunt, & Præſulatuum aliorum tam epiſcopalium quàm cœnobiticorum

Theod. lib. 4 c. 6.

Anſeg. lib. 1. Capitulorum.

Sigiſm. Herbeſtanus in com. Moſcouiticis.

Paulus Iouius in legatione Moſcouit. Aluareſius in Æthiop. hiſt.

rum cooptationem partim electionibus partim ſortibus liberrimam relinquunt. Quod autem eorum aliqui aliter ſe aliquando geſſerint, factum eſt vi, impietate, & tyrannide, vt quando Græci Imperatores in Electione Romani Pontificis interueniebant à Iuſtiniano ſeniore ad Conſtantinum 4. vnde eam conſuetudinem D. Gregorius Tyrannicam vocat, nec inuenitur pius aliquis Monarcha, qui eo iure diu vti voluerit, quantumuis priuilegio Apoſtolico munitus. Hinc renuntiationes Ludouici Pii, & Othonis primi, diſt. 63.

Greg. in 4. pſ. pœnitentiale.

C. Ego Ludouicus & c. Conſtitutio diſt. 63.

14.

Et certe ipſis ipſorumque Monarchiis commodior atque vtilior eſt Ordinaria eligendi ratio, Sic enim euadunt Aulicorum importunitates, odia & offenſiones, vitant infinitas cauſas

atque ſemina factionum inteſtinarum, habent Eccleſiam gratiis ſpiritualibus affluentem, pauperes regni alentem, viris probis doctiſque, qui populum in ipſorum obedientia & amore, exemplis & verbis contineant abundantem, opibus florentem, quibus ipſi in neceſſitatibus & negotiis promptè ſuccurri poſſint. Non fiunt obnoxii prouinciarum & ciuitatum querimoniis & obtrectationibus, pauperum execrationibus & maledictis. Et, quod caput eſt, effugiunt Dei præpotentis indignationem, quam perſpicue & prodiosè in Franciſci vniuerſam ſobolem oſtendit.

15.

Conſuletur honori & exiſtimationi Romanorum Pontificum, in quos crimen Monarcharum, qui nuncupandorum Præſulum ius ſacris collegiis erep-

tum ſibi aſſeruerunt, palam & publicè deriuatur,& quidem à viris probatiſſimis & laudatiſſimis. Inter eos fulget Martinus Cromerus Vvarmienſis Epiſc. Magni illius Cardinalis Hoſii ſucceſſor, qui de ea re longam querimoniam & lamentationem inſtituit, culpa ſimul in ſummum Pontificem nimis inuidiosè reiecta. Itemque Tilius Epiſc. Meldenſis & noſtri penè omnes, apud quos Leonis decimi recordatio in deteſtatione verſatur, diſticho ex ore omnium volitante.

Crom lib. 25. de Rebus Polo.

Prata vorat mulier frendens Leo redit vtrumque.
Prata, Leo, Mulier ſulphuris antra petant.

Nam Leo, Regina Franciſci mater & Cancellarius à Prato antiquatarum Electionum habebantur auctores.

16.

Conſuletur Pontificum Maxx. Conſcientiæ, in quos ipſi etiam reges ſcurriliter culpæ inuidiam refundunt. Teſtis noſtrorum Ludouicorum vnus, qui Pontifici Rhemos profecto & ſtupenti, quòd ciuitatis Archiepiſcopus factus eſſet iuuenis, magiſtris flagriſque adhuc perſæpè indigens reſpōdit. *Sancte quidem. Sed non exiſtimabam tuam Sanctitatem eum admiſſuram, neque propter meas temerarias, & ſæpius extortas commendationes Apoſtolica authoritate abuſuram. Data eſt enim ad ædificationem, non ad deſtructionem.* Idcirco rectè Hadrianus Leonis 10. ſucceſſor, cum intelligeret quantum per Electionum recentem abrogationem Pontificiæ Conſcientiæ, periculum creatum eſ- 2. Cor. 10.

ſet, Nuncupatos à Rege Franciſco Romam venire iuſſit, vt examinatos, ſi aſini & minus digni viderentur, reiiceret, neque Regiis peccatis communicaret. Meminerat Principes, qui alienis videntes oculis, vel alienis auribus audientes prauè rebus proſpiciunt, Dei iudicium ſubituros, verúmque eſſe nimis, quod Imp. Aurelianus apud Flauium Voſpicum memorat, *Nihil difficilius, quàm bene præeſſe. Princeps facit iudices, quos fieri non oportet. Amouet, quos oportebat retinere. Quid multa; bonus, cautus, optimus venditur Imperator.*

17.

Conſuletur eorundem poteſtati & iuribus. Nam Pontifex diſtinctius agnoſcetur caput Eccleſiæ Gallicanæ, dum de iure Regis circa vocationes & ordi-

nationes paſtorum, diſtributionem Beneficiorum & perceptionem fructuum, vacante ſede; nullus diſputandi locus Duareno & affinibus impiis relinquetur. Clarius etiam prædicabitur Ordinarius Ordinariorum & Epiſcopus Epiſcoporum, dum ad ipſum confirmationis ius ſibi diuinitus attributum rectà & fideliter deferetur, nec per Oeconomatus regios, aliâſve artes Politicis egregiè cognitas auertetur.

18.

In pleriſque monumentis antiquis reperitur permultos fundatores Eccleſiarum diſtinctè & nominatim ſtatuiſſe, vt mortuis Eccleſiarum paſtoribus per Electionem ipſis prouideatur. Quas fundationes ſummi pontifices confirmarunt, vt eas abſque ſcelere & ſacrilegij nota nulli principes violare poſſint. Tran-

ſierunt enim per dedicationem in ius diuinum, votorum inſtar, *Teſtamentum*, inquit Apoſtolus, *hominis confirmatum, nemo ſpernit aut ſuperordinat.* Sumit pro indubitato Axiomate humano naturali & diuino non licere teſtamentum ſemel ritè factum & conſtitutum ſiue vt ipſe loquitur κεκυρωμένην authenticatum ἀθετεῖν *irritum facere, abrogare* & ἐπιδιατάσσεσθαι, *ſuperdiſponere*, i. aliter diſponere aliter ordinare (addendo, demendo, immutādo) vt cōcludat Promiſſiones Abrahæ factas, tanquam teſtamentarias, eſſe immutabiles & irreuocabiles, neque cadere ſub diſpenſationem.

19.

Vitabuntur incommoda grauiſſima quæ ex Regiis promotionibus naſcuutur, Eccleſiarum

ruina atque euerſio, Totius ordinis Eccleſiaſtici confuſio, Sacroſãctarum poteſtatum propter indigniſſimas vocationes contemptus, Ædificiorum & prædiorum vaſtitas, quam ſi quis in poſterum reſtituere cupiat, vix ac ne vix quidem poſſit. Diſciplinæ Monaſticæ profligatio, cultus diuini extinctio, fundatorum fruſtratio, ea rerum omnium diuinarum profanatio, qua non alicuius oneris vel officij cauſa pingues præſulatus vllus conſequi videatur, niſi vt à Colono quopiam vel conductore rationes exigat, reliqua rapiat & abſumat, adeo vt perinde ſit eſſe Epiſcopum vel Abbatem, ac alicuius regionis euerſorem & Alaſtorem. Vtinam potius Dominum vel hæredem, quoniam ſundi Domini & hæredes frequenter hæredibus illibatè fundos & patrimonia

conſeruant, ſerúntque arbores, quæ alteri ſæculo proſunt, cum iſti nihil ſanum & inuiolatum ſucceſſoribus relinquant. Sed nec Eligentes vnquam præficient fœminas, Virorum Monaſteriis vel Epiſcopatibus,& ſaltem illud Eccleſiaſtici implebũt, *Melior eſt iniquitas viri, quàm mulier benefaciens.*

Eccl. 16.

20.

Hæc autem incommoda ad Nominationes regias,neceſſario ſequuntur, nempe ex natura Rei,non modo vitio Nominantium. Nam ſunt monſtroſæ, iuri naturali, diuino, gentium contrariæ. Epiſcopi enim ſunt paſtores Reges veluti oues Heterogeneæ naturæ. Ratio autem naturalis apertiſſimè docet ouibus heterogeneis non conuenire vt deligant paſtores & eis ius tribuant (ſpirituale) quo carent, cum hoc ad ſacrorum

gubernationem & regimen pertineat. Atque id fatetur epiſtola ad Arſacium Idolorum pontificem Apoſtata Iulianus. Addit Chriſoſtomus prodigio ſimile, vt vocent hi ad religioſas præfecturas, qui nihil norunt, niſi de temporalibus iudicare. Sic peſſimos quoſque præficiendos, optimos negligendos. Quando autem à clero tanquam ab Homogeneis eliguntur improbi, id non contingit ex rei natura, ſed per accidens. Vitio videlicet Eligentium, quod quo pacto ſanandum ſit vltimo capite declarabitur. Eſſet rationi congruentius, & iuri diuino affinius, vt Sacerdotes darẽt regna & politicos omnes magiſtrat⁹, quàm Reges Sacerdotia, quoniã, vt inquit Ambroſius, *veteri iure à ſacerdotibus dantur imperia, non vſurpantur. Eſt autem inauditum*, ait D. Ber-

Chry. lib. 3. de Sacerd.

Amb. lib. 5 ep. 33. Bern epiſt. 228.

nardus, *vt Reges Chriſti ouibus paſtores præficiant, aut his electorum promotionem prohibeant, vel dilationem Electionis iniungant.*

21.

Poſtremò vt priuilegia aliquādo concedi potuerint, quòd neceſſaria pro tempore viderentur ad Eccleſiæ defenſionem: at hodie penitus reſcindenda ſunt, vt Hæreſis Anglicanæ, quæ animos Politicorum mirabiliter faſcinauit, peruagatio in Catholicas regiones cohibeatur, & Circeium poculum, quo Reges inebriati, cæteros etiam, præſertim aulicos & ſeruos inebriant ac ſopiunt, ne videant, néve agnoſcant aliud Eccleſiæ ſuæ caput, quàm quòd ſibi beneficia Eccleſiaſtica diſtribuit, in ſolum penitus effundatur.

Cap. 9. De illarum propriis notis & fructibus.

CVm igitur Canonicæ Electiones tot nitantur iuribus, id eſt, ſint de diuina traditione. 2. de Apoſtolica obſeruatione. 3, de iure Eccleſiaſtico. 4, de iure Ciuili & Imperatorio. 5, de iure Gentium & Ethnico. 6. de iure ordinario & perpetuo. 7. de iure ad religionem in ſua integritate & ſplendore conſeruandam neceſſario, non eſt mirandum, ſi tantopere à probis expetantur. Sunt enim in primis VIA SPIRITVS SANCTI, quemadmodum è ſuperioribus colligitur. Haud dubie, quoniam Spiritus Domini aſſiſtit ſuis inſtitutis, exaudit preces Eccleſiæ ſe inuocantis, Sacrum de Spiritu Sancto operantis exorat; & quod Fi- *Elect. Via Spiritus ſancti.*

Math.18. lius de ſe promiſit ſolenniter, *Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ſum in medio eorum*, non alienum à ſemetipſo exiſtimar. Ea ratione

1. Co. 12. Eph. 4. viam, qua vtebantur Apoſtoli ad Miniſtros Eccleſiæ deſignandos Apoſtolus ad Corinthios Deo attribuit, & ad Epheſios Dei filio: Cæterùm vte-

Clem. lib. 2. & 8. Conſtit. Apoſt. Diony. c. 5. de Eccl. Hierar. bantur Canonica Electione, quemadmodum è Clemente & Dionyſio ipſorum auditoribus & diſcipulis ſuprà explicatum eſt. Rectè autem Apoſtolus. Concurrunt enim tres diuinæ perſonæ æqualiter ad inſtitutam à ſe actionem gubernandum, in populi ſui vtilitatem ſalutemque dirigendum & diſponendum. Ob eamque cauſam illud Ariſtotelis verum eſt.

Ariſt. in Politicis. *Qui legem vult imperare, Deum vult imperare, qui Regem bel-*

luam, quòd non ſemper ratione, ſed ferè cupiditate ducatur. Itemque Demoſthenis, *Regium nomen cunctis ferè liberis gentibus, ſemper inuiſum fuit quòd ſuauius ſit obedire legibus. i. Deo & rationi, quàm Voluntati. i. Libidini vnius, qui plerumque prauus eſt & nimia licentia diſſolutus.* *Demoſt. in Olynthiacis*

2.

Sunt Oſtium & prophetia. *Ioan. 10.* *1. Tim 4.* Oſtium quidem, per quod qui ingreditur bonus, verus, & legitimus cenſetur Paſtor, vt per aliam viam ingreſſus, fur, latro, lupus, vulpes, mercenarius. Quales proinde antiqui maiores in ouile per poſticum, vel feneſtram vel rimam intraſſe dixerunt. Prophetia vero, quoniam Propheticæ i. Eccleſiaſticæ

ctuoſior eſt atque ad ædificandum efficacior.

9.

Hinc tametſi D. Petrus Chriſti vicarius eſſet, Eccleſiæque caput, nec propter Spiritum Sanctum in ſe inhabitantem in Nominando errare poſſet: tamen mortuo Iuda, qui vnus erat Apoſtolorum, Collegium diſcipulorum Chriſti delegit ac ſors
Act. 1. cecidit ſuper Matthiam, quemadmodum in Apoſtolorum actis legitur. Quo exemplo hodieque Pontifex, à ſe motu proprio expetitum ad ſacrum Cardinalium conſiſtorium defert, eorumque approbatione paſtorem conſtituit.

10.

Ex quo primum orta eſt in orbe Eccleſia vſque ad S. Ludouici ſæculum, id eſt, annum plus 1270. nuſquam reperiuntur ſummi Pontifices impediuiſſe,

quo-

quominus libertate iſta Noſtrates Eccleſiaſtici fruerentur. Quin potius eam adiuuerunt, auxerunt, propugnarunt, editis memorabilibus conſtitutionibus, ex quibus eos conſtat fuiſſe vehementer ſollicitos, vt rectè, decenter atque ordine Electiones celebrarentur. Quæ in decreto Iuonis Carnot. & Gratiani, Decretalibuſque Gregorij de hac materia leguntur, pleniſſimam fidem faciunt. Tanto profectò ſtudio, tamque inſigni zelo, vt in poſtulationibus ipſis, infirmata poſtulatione, ad Eligentes totum negotium remitterent, vt eligerent denuò.

C bona, de Poſtul. Prælato.

II.

Poſt mortem D. Ludouici aſtiterunt fauerunt que Philippo Pulchro an. 311. Ludouico Hutino 1315, Ioanni 1351. Carolo ſexto 1406. D. Ludouici de hac re conſtitutionem pro-

prijs edictis confirmantibus. Sic florebat Eccleſia noſtra, religio per Noſtros propagabatur & ad barbaras nationes deferebatur, fides Catholica extollebatur, bonis tum ſpiritualibus tum temporariis luxuriabant omnia,

12.

Pii reges omnes, cùm Eccleſias regni ſui rectè ordinatas cupiuerunt, hanc prouidendi Eccleſiis rationem, maximè omnium, tanquam neruum Religioſæ diſciplinæ, probauerunt eámque modis omnibus conſeruare perpetuò ſtuduerunt. Hoc docet Vincentius Speculator, prolato inter cætera Clodouæi Regum Franciæ primi exemplo. Cui S. Roberti, Henrici 1. Philippi Adeodati. S. Ludouici Philippi Pulchri, Ludouici Hutini, Ioannis, Caroli ſexti, Caroli ſeptimi, Caroli octaui, Re-

gum denique noſtrorum pene omnium exempla & conſtitutiones adiici queunt. Profectò ſi Reſp. ciuilis ſuos miniſtros & Magiſtratus in probe ordinata ciuitate ſibi deligit, quidni Eccleſia ſancta & glorioſa Dei ciuitas de ſuis ſibi eo modo, ſi non meliore, proſpiciet?

13.

Imperatores idem probarunt & inſtituerunt. Inter eos Valentinianus ſenior, in Theodoriti hiſtoria Eccleſiaſtica, *Theod. lib. 4 c. 6.* Leo & Anthemius in Iuſtinianeo codice, Carolus Magnus & Ludouicus Pius in Anſegiſi Abbatis Capitulis. *Anſeg. lib. 1. Capitulorum.* Quin etiam Moſcorum & Abyſſinorum Imperatores hodie Metropolitas ſuos, ille è Conſtantinopolitano Patriarcha, hic ex Alexandrino non inuiti accipiunt, & *Sigiſm. Herbeſtanus in com. Moſcouiticis.* Præſulatuum aliorum tam epiſcopalium quàm cœnobitico-

atque ſemina factionum inteſtinarum, habent Eccleſiam gratiis ſpiritualibus affluentem, pauperes regni alentem, viris probis doctiſque, qui populum in ipſorum obedientia & amore, exemplis & verbis contineant abundantem, opibus florentem, quibus ipſi in neceſſitatibus & negotiis promptè ſuccurri poſſint. Non fiunt obnoxii prouinciarum & ciuitatum querimoniis & obtrectationibus, pauperum execrationibus & maledictis. Et, quod caput eſt, effugiunt Dei præpotentis indignationem, quam perſpicue & prodiosè in Franciſci vniuerſam ſobolem oſtendit.

15.

Conſuletur honori & exiſtimationi Romanorum Pontificum, in quos crimen Monarcharum, qui nuncupandorum Præſulum ius ſacris collegiis erep-

tum ſibi aſſeruerunt, palam & publicè deriuatur, & quidem à viris probatiſſimis & laudatiſſimis. Inter eos fulget Martinus Cromerus Vvarmienſis Epiſc. Magni illius Cardinalis Hoſii ſucceſſor, qui de ea re longam querimoniam & lamentationem inſtituit, culpa ſimul in ſummum Pontificem nimis inuidioſè reiecta. Itemque Tilius Epiſc. Meldenſis & noſtri penè omnes, apud quos Leonis decimi recordatio in deteſtatione verſatur, diſticho ex ore omnium volitante.

Crom lib. 25. de Rebus Polo.

Prata vorat mulier frendens Leo redit vtrumque.
Prata, Leo, Mulier ſulphuris antra petant.

Nam Leo, Regina Franciſci mater & Cancellarius à Prato antiquatarum Electionum habebantur auctores.

16.

Conſuletur Pontificum Maxx. Conſcientiæ, in quos ipſi etiam reges ſcurriliter culpæ inuidiam refundunt. Teſtis noſtrorum Ludouicorum vnus, qui Pontifici Rhemos profecto & ſtupenti, quòd ciuitatis Archiepiſcopus factus eſſet iuuenis, magiſtris flagriſque adhuc perſæpè indigens reſpõdit. *Sanctè quidem. Sed non exiſtimabam tuam Sanctitatem eum admiſſuram, neque propter meas temerarias, & ſæpius extortas commendationes Apoſtolica authoritate abuſuram. Data eſt enim ad ædificationem, non ad deſtructionem.* Idcirco rectè Hadrianus Leonis 10. ſucceſſor, cum intelligeret quantum per Electionum recentem abrogationem Pontificiæ Conſcientiæ, periculum creatum eſ- 2. Cor. 10.

ſet, Nuncupatos à Rege Franciſco Romam venire iuſſit, vt examinatos, ſi aſini & minus digni viderentur, reiiceret, neque Regiis peccatis communicaret. Meminerat Principes, qui alienis videntes oculis, vel alienis auribus audientes prauè rebus proſpiciunt, Dei iudicium ſubituros, verúmque eſſe nimis, quod Imp. Aurelianus apud Flauium Voſpicum memorat, *Nihil difficilius, quàm bene præeſſe. Princeps facit iudices, quos fieri non oportet. Amouet, quos oportebat retinere. Quid multa; bonus, cautus, optimus venditur Imperator.*

17.

Conſuletur eorundem poteſtati & iuribus. Nam Pontifex diſtinctius agnoſcetur caput Eccleſiæ Gallicanæ, dum de iure Regis circa vocationes & ordi-

nationes paſtorum, diſtributionem Beneficiorum & perceptionem fructuum, vacante ſede; nullus diſputandi locus Duareno & affinibus impiis relinquetur. Clarius etiam prædicabitur Ordinarius Ordinariorum & Epiſcopus Epiſcoporum, dum ad ipſum confirmationis ius ſibi diuinitus attributum rectà & fideliter deferetur, nec per Oeconomatus regios, aliâſve artes Politicis egregiè cognitas auertetur.

18.

In pleriſque monumentis antiquis reperitur permultos fundatores Eccleſiarum diſtinctè & nominatim ſtatuiſſe, vt mortuis Eccleſiarum paſtoribus per Electionem ipſis prouideatur. Quas fundationes ſummi pontifices confirmarunt, vt eas abſque ſcelere & ſacrilegij nota nulli principes violare poſſint. Tran-

ſierunt enim per dedicationem in ius diuinum, votorum inſtar, *Teſtamentum*, inquit Apoſtolus, *hominis confirmatum, nemo ſpernit aut ſuperordinat.* Sumit pro indubitato Axiomate humano naturali & diuino non licere teſtamentum ſemel ritè factum & conſtitutum ſiue vt ipſe loquitur χεκυρωμένην authenticatum ἀθετεῖν *irritum facere, abrogare* & ἐπιδιατάσσεσθαι, *ſuperdiſponere*, i. aliter diſponere aliter ordinare (addendo, demendo, immutãdo) vt cõcludat Promiſſiones Abrahæ factas, tanquam teſtamentarias, eſſe immutabiles & irreuocabiles, neque cadere ſub diſpenſationem.

19.

Vitabuntur incommoda grauiſſima quæ ex Regiis promotionibus naſcuutur, Eccleſiarum

ruina atque euerſio, Totius ordinis Eccleſiaſtici confuſio, Sacroſăctarum poteſtatum propter indigniſſimas vocationes contemptus, Ædificiorum & prædiorum vaſtitas, quam ſi quis in poſterum reſtituere cupiat, vix ac ne vix quidem poſſit. Diſciplinæ Monaſticæ profligatio, cultus diuini extinctio, fundatorum fruſtratio, ea rerum omnium diuinarum profanatio, qua non alicuius oneris vel officij cauſa pingues præſulatus vllus conſequi videatur, niſi vt à Colono quopiam vel conductore rationes exigat, reliqua rapiat & abſumat, adeo vt perinde ſit eſſe Epiſcopum vel Abbatem, ac alicuius regionis euerſorem & Alaſtorem. Vtinam potius Dominum vel hæredem, quoniam fundi Domini & hæredes frequenter hæredibus illibatè fundos & patrimonia

conſeruant, ſerúntque arbores, quæ alteri ſæculo proſunt, cum iſti nihil ſanum & inuiolatum ſucceſſoribus relinquant. Sed nec Eligentes vnquam præfi- cient fœminas, Virorum Monaſteriis vel Epiſcopatibus, & ſaltem illud Eccleſiaſtici implebũt,
Eccl. 16. *Melior eſt iniquitas viri, quàm mulier benefaciens.*

20.

Hæc autem incommoda ad Nominationes regias, neceſſario ſequuntur, nempe ex natura Rei, non modo vitio Nominantium. Nam ſunt monſtroſæ, iuri naturali, diuino, gentium contrariæ. Epiſcopi enim ſunt paſtores Reges veluti oues Heterogeneæ naturæ. Ratio autem naturalis apertiſſimè docet ouibus heterogeneis non conuenire vt deligant paſtores & eis ius tribuant (ſpirituale) quo carent, cum hoc ad ſacrorum

gubernationem & regimen pertineat. Atque id fatetur epiſtola ad Arſacium Idolorum pontificem Apoſtata Iulianus. Addit Chriſoſtomus prodigio ſimile, vt vocent hi ad religioſas præfecturas, qui nihil norunt, niſi de temporalibus iudicare. Sic peſſimos quoſque præficiendos, optimos negligendos. Quando autem à clero tanquam ab Homogeneis eliguntur improbi, id non contingit ex rei natura, ſed per accidens. Vitio videlicet Eligentium, quod quo pacto ſanandum ſit vltimo capite declarabitur. Eſſet rationi congruentius, & iuri diuino affinius, vt Sacerdotes darẽt regna & politicos omnes magiſtrat⁹, quàm Reges Sacerdotia, quoniã, vt inquit Ambroſius, *veteri iure à ſacerdotibus dantur imperia, non vſurpantur. Eſt autem inauditum*, ait D. Ber-

Chry. lib. 3. de Sacerd.

Amb. lib 5 ep. 33. Bern epiſt. 221.

nardus, vt Reges Chriſti ouibus paſtores præficiant, aut his electorum promotionem prohibeant, vel dilationem Electionis iniungant.

21.

Poſtremò vt priuilegia aliquãdo concedi potuerint, quòd neceſſaria pro tempore viderentur ad Eccleſiæ defenſionem: at hodie penitus reſcindenda ſunt, vt Hæreſis Anglicanæ, quæ animos Politicorum mirabiliter faſcinauit, peruagatio in Catholicas regiones cohibeatur, & Circeium poculum, quo Reges inebriati, cæteros etiam, præſertim aulicos & ſeruos inebriant ac ſopiunt, ne videant, néve agnoſcant aliud Eccleſiæ ſuæ caput, quàm quòd ſibi beneficia Eccleſiaſtica diſtribuit, in ſolum penitus effundatur.

Cap. 9. De illarum propriis notis & fructibus.

CVm igitur Canonicæ Electiones tot nitantur iuribus, id eſt, ſint de diuina traditione. 2. de Apoſtolica obſeruatione. 3, de iure Eccleſiaſtico. 4, de iure Ciuili & Imperatorio. 5, de iure Gentium & Ethnico. 6. de iure ordinario & perpetuo. 7. de iure ad religionem in ſua integritate & ſplendore conſeruandam neceſſario, non eſt mirandum, ſi tantopere à probis expetantur. Sunt enim in primis VIA SPIRITVS SANCTI, quemadmodum è ſuperioribus colligitur. Haud dubie, quoniam Spiritus Domini aſſiſtit ſuis inſtitutis, exaudit preces Eccleſiæ ſe inuocantis, Sacrum de Spiritu Sancto operantis exorat; & quod Fi- *Elect. Via Spiritus ſancti.*

luam, quòd non ſemper ratione, ſed ferè cupiditate ducatur. Itemque Demoſthenis, *Regium nomen cunctis ferè liberis gentibus, ſemper inuiſum fuit quòd ſuauius ſit obedire legibus. i. Deo & rationi, quàm Voluntati. i. Libidini vnius, qui plerumque prauus eſt & nimia licentia diſſolutus.* *Demoſt. in Olynthiacis*

3.

Sunt Oſtium & prophetia. *Ioan. 10.* *1. Tim 4.* Oſtium quidem, per quod qui ingreditur bonus, verus, & legitimus cenſetur Paſtor, vt per aliam viam ingreſſus, fur, latro, lupus, vulpes, mercenarius. Quales proinde antiqui maiores in ouile per poſticum, vel feneſtram vel rimam intraſſe dixerunt. Prophetia vero, quoniam Propheticæ i. Eccleſiaſticæ

profeſſionis viris ſunt, & Prophetas conſtituunt, & quando opus eſt Prophetico ſpiritu inſpirant. Prauos corrigunt, probos meliores reddunt, cunctos penè mutant in viros alios. Brixios ex D. Martini perditis hoſtibus ſanctos ſectatores & ſucceſſores faciunt. Hîc mutatio dexteræ excelſi legitime vocatos afflantis, & gubernantis, nec facile errare permittentis. Hic ſæpe miracula viſibilia, vt in D.D. Matthiæ, Fabiani, Nicolai, Ambroſij, electionibus apparuit.

Sever. Sulpitius in vita D. Mart.

Euſ. lib. 6. hiſt. c. 20.

3.

Sunt conſtitutio Apoſtolica, inſtitutio Eccleſiaſtica, vocatio Canonica, via ordinaria, miſſio ordinaria, ſtatutum Canonum, Praxis Eccleſiæ, quemadmodum in ſuis Capitulis Carolus Magnus & Ludouicus Pius confeſſi ſunt. Ob eamque cauſam D. Ber-

Clem. Conſt. Apoſt. lib. 2. c. 3.

nardus Leodij ſeſe oppoſuit Imperatori priuilegium inueſtituræ poſcenti ab Innocentio, qui eò venerat. Et Petrus Venerabilis, non curato Rege, Clerum Luxouienſem cum populo & tota ſimul Eccleſia, morte Epiſcopi ſui Arnulphum Archidiaconum ſibi in Pontificem elegiſſe, notat. Et Radulphus in Leuiticum, Moſem, Aaronem & filios eius conſecraturum Leuitas & Turbam congregauiſſe, vt iam hinc Chriſtianorum Pontificum Electioni & Conſecrationi formam præberet, qua ſcilicet à Leuitis cum aſſenſu populi conſtituantur. Denique Cypryanus & multi alij Africæ Epiſcopi, *ſolam ordinationem eſſe iuſtam & legitimam, quæ omnium ſuffragio & iudicio fuerit examinata.*

In vita D. Ber. lib. 2. c. 3.

Petr. Vener. lib. 5. epiſt. 6.

Rad. lib. 6. Leuit. c. 13.

Cyp. epiſt. 68.

4.

Sunt magna virtuti & literis

vacandi illecebra. Etſi enim virtus propter ſe expetenda ſit & mirabiles ſui amores per ſe & ſuapte vi gignat, conſimiliter diſciplinæ ſponte & ſuapte natura capeſſendæ ſint & incredibilem per ſe voluptatem pariant: tamen honor alit artes, & virtus laudata remunerataque creſcit. Deinde Reſpublica continetur pœna & præmio. Pœna in ingenuis maxima æſtimatur dedecus, deiectio, in imis volutatio, quæ proinde illotum ignauiam exuſcitant, à vitio arcent, ſtudia incendunt. Præmium, vt dicebat Plato, eſt ala ad virtutem, ac vt hamo piſces, ita probi adoleſcentes honeſtis præmiis capiuntur. Quid mihi cum virtute, plerique aiunt, cum per flagitia & vitæ turpitudinem æque aut celerius poſſim honores adipiſci? Quid tentabo diſciplinarum ſtudiis, la-

boribus literariis, ardua virtutis ſemita, quod pecunia, vel adulatione, vel prauis obſequiis, & pernicioſis in Remp. officiis à Rege proponitur Quanquam qui ſeriò Spiritu Domini aguntur, non in his humanis cogitationibus verſantur; quin potius honores contemnunt, opes negligunt, vni virtuti vacant, vnica ſalutis ſuæ cura tanguntur, apud ſe ingeminant illud Chryſoſtomi, *Præſulatus eſt cura ſalutis alienæ. Deo nolo reddere alterius rationem. Mihi meæ rationes ſufficiunt.* Illud præterea Pſalmographi animo agitant. Quid mihi in cœlo præter te volui, quid ſuper terram?

Chryſ. lib. 6. de Sacerd.

Pſ. 72.

Suſpiro ad Dominum, non eſt
mortale quod opto.
Futilis ô mundi faſtus honorque
vale.

5.

Sunt vna è fundamentalibus regni noſtratis legibus quas qui conuellere nitetur; Principatum eius accipiat alter, imprecatur B. Remigius. Iactam autem eſse hanc cum primis Regni fundamentis per Synodos â Clodouæo primo Rege collectas & comprobatas teſtis eſt Vincentius ſpeculator, & docet perennis eius obſeruatio per ſingula regni ſæcula ad vſque Franciſcum 1. Hanc igitur dum tota animi contentione requirimus, noſtra duntaxat nobis reddi flagitamus, & à noſtris ceruicibus diras imprecationéſque Remigianas auerruncari precamur.

In teſtamento D. Remigii apud Frodoardum.

Vincent. hiſto. lib. 22. & 23.

6.

Sunt confirmatio conſecrationum & dedicationum, quas fundationes vulgo appellamus. Ea enim lege Eccleſiæ, maximè

Epiſcopales & Cœnobiticæ à fidelibus Deo conſecratæ ſunt, vt in locum demortuorum antiſtitum, iuxta leges Canonicas, & diſciplinæ pontificali monaſticæque conſentaneas, non aliter, alij perpetuo ſubſtituantur. Dubitari autem non poteſt, quin leges Epiſcopales & Monaſticæ ſint hæ, ſi quæ ſuprà docuimus tam prolixè, verè à ſanctis maioribus conſcripta & prodita ſunt, omniúmque habetur vox, & quidem Ethnicorum, per conſecrationem Sacerdotia exiiſſe ſimpliciter de iure regali & profano in ſacrum & Eccleſiaſticum. Nam etiam apud Ethnicos dedicationib. tales leges dici ſolebant, quas nec attingi, abrogari, derogari, violari, mutari, impediri vllo modo poſſe crediderunt. Et quibus lex non erat dicta, intelligi contineri lege communi & ordinaria Dianæ

D. Benedictus in Reg. c. 64.

Macr. lib. 3. ſatur. c. 7. Plin. lib. 10 Epiſt. Cic. pro dom. ſua & de Aruſp. Reſp.

Auentinæ. Sic enim loquebantur atque hinc, LEGVM DILECTIO, ſpecies quædam Augurij, quam transgredi Auguri erat nefas, MOREM DEDICATIONIS vocat Plinius Traiano ſcribens, LEGEM DEDICATIONIS Traianus Plinio reſcribens. SACROSANCTI genus, cuius meminit Cicero. Sacroſanctum autem dicebatur, quod latum erat capitis conſecratione, aut legis obteſtatione, huiuſmodi videlicet Sanctiones ſacrabantur. (inquit Cicero) aut genere ipſo, aut obteſtatione legis, aut pœna, cum caput eius, qui contrà feciſſet, conſecrabatur, & homo fiebat ſacer, quem occidi ius fuit. Ita iſti, qui contra fundationes faciunt, ac Eccleſiis contra ipſarum dictas leges, morem, Sacroſancta proſpiciunt, cum Pagani in impiorum ſceleratorúmque numero habeant, qua ratio-

Seruius in 3. Æneid.

Plin. epiſt. lib. 10.

Cic. pro Corn. Balbo.

ratione Chriſtianis tolerandi cenſeantur? 7.

Sunt executio piorum teſtamentorum, commendationúmque piè Morientium. In fundationibus enim teſtamentariis ferè aſſeritur, vt mortuis, Eccleſiarum præſertim Abbatiarum, præfectis per Electiones canonicas ipſis prouideatur. Non licet ex Apoſtolo teſtamentum confirmatum ſpernere, vel ſuperordinare, Vt in publicis nihil lege grauius, ita in priuatis firmiſſimum teſtamentum eſſe debet, ex Cicerone. Publicè intereſt, inquiunt Iuriſconſulti, ſuprema hominum iudicia exitum habere. Et Auguſtus ipſe Cæſar.

Gal. 3.

Cic. Phil. 3. l. vel negare D. Teſtament. quemad. aper.

Eſt legum ſeruanda fides ſuprema voluntas.
Quod mandat fierique docet, parere neceſſe eſt.

In Epig. Virgilii.

P

Cic. 1. Tuſc. — Seneca cont. 3. — Quintil. decl. 308.

Referti ſunt Paganorum libri hac ſententia, in ſummum Noſtrorum dedecus, & æterni ignis præiudicium. Impij profecto eſt animi, nihil de immortalitate cogitantis, neque quicquam eorum quæ futura ſunt ſentientis, teſtamenta commendationeſque morientium non curare. Interit omne ius, omniſque poteſtas, ſi viui neglexerint imperia mortuorum. Neque enim aliud ſolatium videtur mortis, quàm voluntas vltra mortem. Alioqui poteſt videri graue, etiam ipſum patrimonium, ſi non integram legem habet, & cum omne ius nobis in id permittatur viuentibus, auferatur mortuis. Itaque cunctis moribus & legibus comparatum eſt, vt quoties fieri poteſt, defunctorum mandata impleantur. Teſtamentorum quippe auctoritas ſemper fuit ſacroſan-

cta, adeo vt Theophilus Græcus inſtitutionum ciuilium interpres ea ob gentium penè omnium in illorum ius conſenſionem, è Iuris gentium fontibus manaſſe doceat. Quàm ſcelerati igitur ſunt Principes, quàm impij, qui contra ius diuinum, contra ius gentium, contra mores vniuerſos, contra leges ciuiles, teſtamentorum vi atque auctoritati non obſequuntur, & defunctorum ſupremam voluntatem, mandataque auertunt.

Cap. 10. Et vlt. de Aduerſantium incommodis, verius quàm rationibus, & tribus remediis.

AT, inquis, multa ex Cleri Electionibus exoriuntur ſcandala, multæ corruptelæ & deprauationes. Neque enim aduerſus eas vllæ aliæ rationes adduci poſſunt. Reſpondeo. Nul,

læ ſunt leges, quibuſcunque numeris abſolutæ, quantacúnque prudentia & cautionibus inſtructæ, quæ proſpicere & modum imponere per omnia vnquam poſſint hominum ſceleribus, ambitionibus, auaritijs, fraudibus, prauis denique artibus, quibus illi ad opes, honores, poteſtates tum politicas tum Religioſas enituntur. Vetus autem verbum, propter abuſiones, res non eſſe tollendas, ac præſtat vt relinquantur, quàm aboleantur, vel in nouas & extraordinarias vertantur, quoniam, vt pulchrè ait Philo, aliquod eſt ſolatium, etiam in pœnis, quando ita res, vt ſunt, ſinuntur. Alioqui tollamus Euangelia, quia illis abutuntur hęretici, tollamus Apoſtolos, quoniam Apoſtolatu abuſus eſt Iudas, vt Apoſtolico diaconatu tam ſolenniter delectus Nico-

Phil. in Flaccum.

Act. 6.

ſius Antiochenus. Ad extremum ipſum Deum valere iubeamus, quòd propter ipſius diuinam Eſſentiam & hypoſtaſes tot contentiones, tot ſcandala extiterint, non modo inter Chriſtianos, verum etiam inter quarumlibet Religionum profeſſores; quaſi præſtet nullum ſentire Deum, quàm ſentire tot tantiſque dubitationibus ac difficultatibus inuolutum. Deinde multo plura & deteſtabiliora ſcandala exoriuntur è Regijs denuntiationibus. Adeo certè perniciosa religioni, vt peſſimus electorum ſoleat longè optimo nominatorũ eſſe melior. Vtilior certè Eccleſiæ, dum prauus iſte Electus ſiue pudore & metu notæ hypocriſeos, (non enim ſolet eligi apertè improbus) ſiue conſcientiæ ſtimulis, ſiue alia occaſione, inſtar Iudæ, pauperum curam habere ſe ſimulat, con-

cionatur, ſuas vtcunque functiones exercet, reſidet, non adulatur Principibus, eorum aulas non ſectatur, vbi ſuas vel potius Chriſti pauperum opes decoquat, & pecuniam in reſtaurationem locorum ſacrorum & pauperum alimenta impendendam planè deuoret. Ac vt nominatus ſit alioqui probus & cætera ritè exequatur, at non poterit obedientiam à canonicis & Monachis obtinere, neque eorum animos ſibi cōciliare, qui naturalì quodā odio & iuſto impetu oderūt nominatos tāquam

Anſel. Cantuarienſ. *Abortiuos Religionis filios.* Poſtremò obiicientibus, electores non idoneos creare, reſpondendum id fieri vitio eligentium, non rei natura, ideoque ſi quid in eo delinquerint, corrigi

C. graue de Prabendis. illos ac puniri oportere. Facilè verò poſſe, quoniam legibus ſubiiciuntur & parent, non vt

Monarchæ, qui legibus ſceleratè imperant, ſe ſupra eas Tyrannicè extollunt, illas, ſicut craſſiora animalia Aranearum telas perrumpunt. Modus corrigendi eſt promptus, tribuſque rebus expediri & abſolui poteſt, Pœnæ ſanctione, Programmatis, ſiue inquiſitionum formulis; præſcripto & definito Eligendi ritu. Hæc docent Canones, docent leges, docent patrum ſcripta, quæ ſi ad vſum reuocentur, corruptelis nullus permanebit locus. Canones è conciliorum tomis, Gratiano, Pontificum decretis repetantur. Inter leges, iſta ponitur, *Præ omnibus illud ſeruari ſancimus, vt nullus per ſuffragium auri, vel aliarum rerum Epiſcopus ordinetur. Si quid tale committatur, & qui dat, & qui accipit, & qui mediator eius fa-*

Tria remedia aduerſus Eligentium corruptelas.

Auth. de Sanctiſſ. Epiſc. §. ſi quis, & apud Iulia. Patr. conſt. 115.

ctus eſt Sacerdotii aut Cleri honore remoueatur. Si vero laicus forte pro hac cauſa aliquid accipiat aut mediator rerum factus eſt, datas res in duplum ab eo exigi iubemus Eccleſiæ vindicandas. Non ſolum autem, quæ ſecundum hunc modum dantur, vindicari præcipimus, ſed etiam omnem cautionem pro hoc, quolibet modo expoſitam, & pignorum, vel fide iuſſorum dationem vel oblationem & omnem quam libet aliam actionem ceſſare ſancimus, vt ille qui promiſſionem accepit, non ſolum cautionem ſed & duplum, quantum cautio continet reddere compellatur.

Greg. lib. 2. Dialog. 1 Inter Patres D. Benedictus in Regula, quam diſcretione præcipuam, ſermone luculentam conſcripſit, Gregorio Magno

gno auctore, his corruptelis peculiari capite proſpexit. D. Bened. Reg. c. 64.
In Abbatis ordinatione illa ſemper conſideretur ratio, vt hic conſtituatur, quem ſibi omnis concors congregatio ſecundum timorem Dei, ſiue etiam pars, quamuis parua, congregationis ſaniori conſilio elegerit. Vitæ autem merito & ſapientiæ doctrina eligatur, qui ordinandus eſt, etiam ſi vltimus fuerit in congregationis ordine. Quod ſi etiam omnis congregatio vitiis ſuis, (quod quidem abſit) conſentientem perſonam pari conſilio delegerit, & vitia ipſa aliquatenus in notitiam Epiſcopi, ad cuius diœceſim pertinet ipſe locus, peruenerint, vel Abbatibus, vel vicinis Chriſtianis clar...uerint, prohibeant prauorum præualere

conſenſum & domui Dei dignum conſtituant, diſpenſatorem, ſcientes pro hoc ſe recepturos mercedem bonam, ſi illud caſtè & zelo Dei faciant, ſicut è diuerſo peccatum, ſi negligant.

2. Remedium Programmata ſiue inquiſitionũ formulæ D. Benedicti ſententiam Programmata & inquiſitionum formulæ à maioribus noſtris iam ab ipſo Eccleſiæ principio inſtitutæ expletu facilem efficiũt promotionibus furtim fieri perpetuo iure prohibitis. Quo exemplo Alexander Mammeæ Imp. motus voluit vt in futuris Prouinciarum rectoribus; quibus & fortunæ hominum committerentur & capita generali proclamatione vocarentur, qui ſeſe vellent opponere. Sic non niſi Paſtores creabuntur qui ornatæ vitæ teſtimonio probataque fama commendabuntur à populo, cum quo & inter quem

Clem. Conſt. Apoſt. lib. 2. Tert. Apol. c. 39. Orig. Ho. 6. in Leuit. Bonifac. c. vlt. de Electio. lib. 6

Lamprid.

verſati ſunt. Oportet enim Epiſcopum eſſe irreprehenſibilem, id eſt, non obnoxium reprehenſioni hominum, & vt D. Paulus ſubiicit, oportet illum teſtimonium habere bonum, ab iis qui foris ſunt, vt non in opprobrium incidat, & laqueum diaboli. Non quod populus eligere debeat, ſed quod electionem fieri oporteat populo vel præſente, vel per Programma conſulto, & in teſtificationem aut accuſationem admiſſo. Alioqui popularis electio veterum conciliorum decretis interdicta eſt, quod ſit obnoxia tumultibus, vt hiſtoria turbulenta Pliniani docet apud Auguſtinum, & Mediolanēſium diſsētio apud Ruffinum & ſanguinaria Damaſi promotio, in qua 137. meati

1. Tim. 3.
Tit. 1.
Marcell. lib. 27.
Hiero. in Chro.
Aug. contra Donát.
Aug. epiſt. 225. & 110.
Ruff. hiſt. lib. 2. c. 11.
Laod. cã. 12.
3. remedium certus &

que Hieroninium. Accedit poſt ſanctam numinis inuocationem, Sacrum de Spiritu ſancto, religioſas feruenteſque alias Eccleſiæ preces triplicem duntaxat Eligendi viam ab iiſdem maioribus eſſe propoſitam, contra quas, qui eligere aggreſſi fuerint, lecticio iure exuuntur, & aliis canonicis pœnis ſubiiciuntur. Prima dicitur per inſpirationem Spiritus ſancti, cum duæ partes non expectato ſcrutinio, voce tenus, omnium conſenſu & voluntate, quempiam ad Præſulatum vocant. Altera per ſcrutinium ex codicillis ſiue tabellis, quibus accedere poteſt ad complendum tabellarum iuſtum numerum, vocum ſuffragatio, vt tota electio celerius perficiatur, nec ſuffragia renouentur. Tertia per compromiſſionem, quando aliquibus viris idoneis collegium eligen-

gendi poteſtatem & arbitratum cõmittit, vt vice omnium de paſtore provideant. Qui contra prædictas tres formas, inquiunt Antiſtites concilij Late- *Con. Later, ſub Innocentio 3. c. 24.* ranenſis & quidem mille trecenti triginta ſex, eligere tentauerint eligendi poteſtatem ea *c. 25.* vice priuentur, ita tamen vt electio ad ſæcularium poteſtatem non deuoluatur. (Nam electio per eam facta ne valeat,) & vt confirmans diuerſa quadam via electum, maximê ſi hominem *c. 26.* inſufficientis ſcientiæ, vel inhoneſtæ vitæ, vel ætatis illegitimæ approbauerit, confirmandi careat poteſtate; & proprij beneficij redditus amittat. Quibus hæc non ſatisfaciunt, & adhuc hærent in ſuis incommodis, tanquam in cæno, recordentur Axiomatis Philoſophici

ciant eſſe duntaxat ſubterfugia & prætextus hominum improborum & indignorum, qui quod virtute, doctrina, dignitate, laboribus pro religione comparari debet, non ſperant ſe conſecuturos, teſtimonio conſcientiæ percuſſi & territi. Quemadmodum autem in ægris corporibus curandis non attendunt Medici, quid palato, quid linguæ arrideat, ſed quid vniuerſæ membrorum compagi conducat: ita in animis affectis & vitiatis non debet ſpectare Pontifex, quid huic Aulico, quid iſti Politico commodum & vtile videatur, ſed quid vniuerſo Eccleſiæ corpori conueniat. Iſti enim duntaxat metiuntur Paſtoratus è temporariis & caducis opibus, ac putant Epiſcopum vel Abbatem definiendum multo reddituum & vectigalium prouentu, non Anima-

rum pretioſo Domini cruore coemptarum cura & ſollicitudine. Auferat potius Pontifex bona temporaria, & nobis largiatur Præſules. Malumus Epiſcopos, malumus Abbates ſine redditibus, quàm redditus ſine Epiſcopis & Abbatibus. Nota eſt Themiſtoclis ſententia, malo virum, qui indigeat pecunia, quàm pecuniam, quæ indigeat viro. Parcant pontifices, parcant principes. Iſtas voces nobis iuſtus dolor exprimit, extorquet fœda noſtratis Eccleſiæ facies & adagium vetus, Amyclæ ſuo ſilentio perierunt. Sublata cauſa, aiunt Philoſophi, tollitur Effectus. Tollatur ergo cauſa furoris Dei contra nos, quam ſacroſanctorum munerum profatione & ſacrilega diſtributione contineri non dubitamus,

cit, vt niſi pontificia induſtria & ſedulitate reſtingatur, redundaturus videatur in Italiam, Hiſpaniam, & cæteras Catholici nominis gentes, quæ nunc alta fruuntur pace. Vtinam autem fruantur diu, vt hoſpitia Catholicis tuta & ſecura eſſe poſſint, qui iam ex his Gallicis regionibus, omnis generis Leonum & Luporum vaſtationi laniatuique proſtitutis, ſalutare exilium meditantur.

Crudeles fugient terras littuſque profanum,
Tutius vt Numen ritè piéque colant.

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. VITTORIO EMANUELE ROMA

ELENCHVS 10. CAPITVM HVIVS LIBELLI.

1. *De Nominationibus Regiis earumque origine.* p. 1.
2. *De propriis earum notis & fructibus.* p. 25.
3. *De Nominantium infœlicitatibus & ſupplicijs.* p. 60.
4. *De Sacris Electionibus, earumque diuina inſtitutione.* p. 72.
5. *Eas eſſe de iure Apoſtolico & Eccleſiaſtico ſiue Canonico.* p. 88.
6. *Eas eſſe de iure ciuili & Paganico.* p. 97.
7. *Eas eſſe de iure ordinario & perpetuo, ſeorſum in Francia*

Religionis neceſſariò. p. 148.
9. *De illarum proprijs notis & fructibus.* p. 171.
10. *De incommodis & tribus eorum remediis.* p. 183.